

Herkesin uzak olduğu ülke!

Evren'in Tarantino gerçeekliđi

Aslı Perker: Yas tutmayı bilmiyoruz

Büyümenin ve karşılaşmanın romanı

4

Düşleri yiyen bir sirk: Dünya

8

Herkesin uzak olduğu ülke!

Gani Türk

18

Büyümenin ve karşılaşmanın romanı

Vecdi Erbay

36

Göl Bahçivani'ndeki huzursuzluk

Naile Dire

44

Bu ülkeden gidenler ve kalanlar anlatıyor: Gitmiş ve oradan bana cesaret dersi veriyor!

Filiz Gazi

13

Aslı Perker: Biz yas tutmayı bilmiyoruz

Adalet Çavdar

22

Okunurken bir değer, satılırken bir nesne: Kitap

Hasan Öztürk

40

Evren'in Tarantino gerçekliği

Soner Sert

50

Akademisyenler anlatıyor: İmza ve Ötesi

Serkan Alan

Sayı: 28 | Ekim 2018

Yayın Sahibi**AND Gazetecilik ve Yayıncılık,
San. ve Tic. A.Ş. adına**
Vedat Zencir**Genel Yayın Yönetmeni**

Ali Duran Topuz

İcra Kurulu Başkanı ve**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**
Ömer Araz**Yazı İşleri Müdürü**

Cennet Sepetci / Anıl Mert Özsoy

Kapak Tasarım

Ersan Uğur Gör

Katkıda BulunanlarEmek Erez, Gani Türk, Adalet
Çavdar, Vecdi Erbay, Hasan Öztürk,
Naile Dire, Soner Sert, Filiz Gazi,
Serkan Alan**Yönetim Yeri:**Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad.
Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234
Sarıyer/İstanbul
Santral (212) 3463601, Faks (212)
3463635
e-mail: info@gazeteduvar.com.trDuvar Kitap'ta yayımlanan yazı,
haber ve fotoğrafların her türlü telif
hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık
Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin
alınmadan, kaynak gösterilmeden ve
link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

İstanbul Uluslararası Kitap Fuarı'na sayılı günler kala okurlar için heyecanlı vakitler başladı. Birbiri ardına yayımlanan roman, şiir ve öykü kitaplarını sizler için takip etmeye çalıştık.

Gazeteci-yazar Adnan Gerger'in son romanı Ses ve Sus, Kara Karga etiketiyle yayımlandı. Gani Türk, Gerger'in imge dünyasını, metnin sesini ve 'herkesin uzak olduğu ülke'yi inceledi.

Bu yıl 22'ncisi gerçekleşen Ali Rıza Ertan Şiir Ödülü'ne değer görülen Bekir Dadır'ın "Çöl Bahçivani" isimli ilk kitabı, halk kültürünü ve mitolojiyi bünyesinde barındıran, geçmişe bir tünel kazın şiirlerden oluşuyor. Naile Dire, Dadır'ın şiirinin izleğini inceledi.

Memed Osman'ın "Düş Yiyiciler Sirki" adıyla Ve Yayınları tarafından basılan ilk romanı, dünyayı düşleri yiyen bir sirke benzetiyor ve sirk kelimesinin olumluymuş gibi görünen çağrışımlarını tersine çevirerek, metinde okura bunu hissettiriyor, dünya sahnesindeki gösterinin bir parçası olduğumuzu anımsatıyor. Emek Erez imzasıyla...

Soner Sert, yeni romanı "Tuhaf Şeyler Oluyor Bay Tarantino" ile okur karşısına çıkan ödüllü yazar Neslihan Önderoğlu ile sinema ve gerçeklik meselesini konuştu.

Aslı Perker'in yeni roman Flamingolar Pembedir, geçtiğimiz günlerde Everest Yayınları etiketiyle okuyucu ile buluştu. Adalet Çavdar'a konuşan Perker, "Biz yas tutan bir millet değiliz. Burada her şey geçiştirilir, hızlı unutulur" dedi.

Gazeteci Nurettin Öztatar, 'Barış Bildirisi' imzacısı akademisyenlerin ihraç sürecinde ve sonrasında yaşadıklarını 'İmza ve Ötesi' kitabında bir araya getirdi. Serkan Alan, 'İmza ve Ötesi'ni tanıklıklarla kaleme aldı.

Hasan Öztürk, Filiz Gazi ve Vecdi Erbay yazılarıyla bu sayımıza katkıda bulunan diğer isimler oldular.

Marifet iltifata tabidir. İyi okumalar!

Anıl Mert Özsoy

Düşleri yiyen bir sirk: Dünya

Memed Osman'ın "Düş Yiyiciler Sirki" adıyla Ve Yayınları tarafından basılan ilk romanı, dünyayı düşleri yiyen bir sirke benzetiyor ve sirk kelimesinin olumluymuş gibi görünen çağrışımlarını tersine çevirerek, metinde okura bunu hissettiriyor, dünya sahnesindeki gösterinin bir parçası olduğumuzu anımsatıyor. Kitap, bize kendimize dönüp bakma imkânı sunarken, karakterin yüzleşmeleri belki hepimizin üzerinde durması gereken bir durumu gözümüzün önüne getiriyor. Bunu yaparken, mitolojik öğeleri, simgesel anlamı olan nesnelere anlatının içine yerleştiriyor...

Sıklıkla dile getirdiğimiz gibi bireyin inşası çocukluk günlerinden başlayarak, belki de son zamanlarına kadar devam eden bir süreci içerir. İnsan türü dünyada ne anlamı olduğunu sorgulamaya başladığında, aslında kendisinden ve kalbinden epey uzaklaşmış olur. Çünkü anlam sorusunun aklına gelmemesi için dört koldan biçimleme makineleri iş başındadırlar. Kurumlar, otoriteler, dört bir yanı sarmış gözetim aygıtları devamlı senin ne olduğuna karar vermek için oradadırlar. Çocukken astronot olmayı hayal ederken,

Emek Erez

boynunda bir kravat ile hapishaneyi çağrıştıran bir büroda veya herhangi bir resmi dairede evraklar arasında buluverirsin kendini. En sonunda “Ben ne yapıyorum, bu muydu hayalim?” dediğindeyse çoktan esir alınmışsındır; bankalar tarafından borçlandırılmış, o an yaşadığın hayatı devam ettirmek için dönüşsüz bir yola çoktan girmişsindir. Çünkü dünya düşlerini yemiş ve seni sindirmiştir.

Memed Osman’ın “Düş Yiyiciler Sirkisi” adıyla Ve Yayınları tarafından basılan ilk romanı, çoğumuzun içerisinde bulunduğu, yukarıda bahsettiklerimizi düşündüren, bir anlatıyla okuru buluştururken yazar, panik atak hastası karakteri Na üzerinden okura yaşamın gerçekleriyle yüzleşme hikâyesi anlatıyor. Bir karakter anlatısı olarak değerlendirilebilecek metin, gerçekliği kâbuslar ve sanrılarla kırıyor. Karakterin, geçmişi, şimdisi ve geleceği arasında gidip gelen anlatı, bir bireyin yaşam zamanı üzerinden, bireysel varlık kaygısını ve varoluşta toplumun rolünü işin içine katarak kurgulanıyor. İnsanın kim olduğu ile ilgili o soruyu sorduğu zaman aklına ilk gelen, geçmişteki rüyaları ile şimdi içerisinde bulunduğu durumun bağlantısı olur genellikle ki, Memed Osman’ın metninin çıkışı buraya dayanıyor fikrimce. Yazar, dünyayı, toplumu, üzerimizde devamlı hissettiğimiz gözleri alt metne yerleştirirken bizi gerçekliğin boğduğu, rüyaların kâbusa döndüğü bir hayatta dolaştırıyor. Anlatı boyunca, bazen bir apartmanın arka bahçesinde, bazen gri rengi hatırlatan bir odada, bazen ormanda, bazen de bir müzede kendinizi buluyorsunuz. Bu anlamda metin, farklı mekânların duygusunu, karakterin halüsinasyonik dünyasıyla birleştirerek, karanlık diyebileceğimiz bir atmosferle buluşturuyor okuru.

‘DÜŞ YİYİCİLER SİRKİ’NİN KARAKTERİ: NA

“Düş Yiyiciler Sirkisi”nin karakteri Na, panik atak hastası, ilaç mümessiliğinden emekli, kapıların arkasında, dünyanın ve insanın uzağında yaşamını sürdürmeye çalışan bir kişi. Her gece gördüğü kâbuslar, hiç geçmeyen baş ağrısı, çocukluktan kalma fincanından eksik olmayan meyan kökü çayı ile her günü diğeri tekrar eden bir birey temsili olarak karşımıza çıkıyor. Roman, karakterin içerisinde bulunduğu durumu, geçmişe giderek, iç içe geçmiş zaman katmanlarıyla sorguluyor.

Na, kendi hikâyesini sondan başa doğru geri sararken, daha çocukluktan itibaren başlayan, düşlerin yıkımıyla göz göze getiriyor okuru. Onun panik ataklı sanrılı durumu, bir bakıma hayallerinin, toplumsal gözetimin, ailenin, okulun etkisiyle yok olmasıyla ilişkili görünüyor. Okulda alınan bir ceza, oyunla düşlerini gerçeğe dönüştürmeye çalışan bir ço-

‘Na, kendi hikâyesini sondan başa doğru geri sararken, daha çocukluktan itibaren başlayan, düşlerin yıkımıyla göz göze getiriyor okuru. Onun panik ataklı sanrılı durumu, bir bakıma hayallerinin, toplumsal gözetimin, ailenin, okulun etkisiyle yok olmasıyla ilişkili görünüyor.’

cuğun büyükler tarafından yarım bırakılan anları, herkesçe kabul görecektir bir iş yapması için uygulanan baskı, karakterin şimdisini belirliyor. Böylece, geçmişe dönük düşünme, varlık sorgulamasıyla birlikte hem toplumla hem de karakterin kendi bireyliğiyle yüzleşmesine tanık ediyor okuru.

DÜNYANIN SİMGESEL TEMSİLLERİ

“Düş Yiyiciler Sirk”nde sirkini temsil ettiğini dünya olarak düşünürsek, yazarın anlatmak istediğine biraz daha yaklaşılabiriz belki. Sirk kelimesi mutlu ve mutsuz çağrışımları birlikte hissettirir. Dışarıdan neşeli bir yermiş gibi düşündüğünüz bu mekân aslında hayvanlar için bir işkence yeri, çalışanları için ise izleyenlere genellikle gülümseyecekleri, onaylayacakları, memnun olacakları bir performans göstermek zorunda oldukları yerdir.

Dünya da, hayvanların acı çektiği, imaj ve tüketim nesnesi olduğu, insanların hayatta kalmak için devamlı çalışmak zorunda kaldığı, gösterdiği performans kadar var olduğu, toplum tarafından onay gördüğünce ortamda yer bulduğu, kalbinin asıl düşündüğünden uzak, dünya sirkinde gösterisini devam ettirmek zorunda olanların yaşadığı bir yer değil midir? Veya kitapta tasvir edildiği gibi: “Fikirlerin ve eylemlerin tam vaktinde denetlendiği, çarpıklığı tez zamanda düzeltmenin en keyifli hâlidir” düş yiyiciler sirk.

Memmed Osman, dünyayı düşleri yiyen bir sirke benzetiyor ve sirk kelimesinin olumluymuş gibi görünen çağrışımlarını tersine çevirerek, metinde okura bunu hissettiriyor, dünya sahnesindeki gösterinin bir parçası olduğumuzu anımsatıyor.

Yazarın metinde, bu konuya gönderme yapan başka simgelerle de anlatının katmanlarını güçlendirdiği söylenebilir. Örneğin kehribar taşından, içerisinde sinek fosili bulunan bir taşı Na, zımparalayarak dünya hâline getiriyor. Taşın içerisindeki fosilleşmiş sinek, dünya içerisine sıkışmış insanı çağrıştırıyor. Bugünlerde kendimize baktığımızda veya etrafımızı gözlemlediğimizde çok da uzağında olmadığımız bir varlık hâli bu, çaresizlikle kıvranan, çıkışı bulamayan, belirli otoriteler tarafından yaşamı gasp edilmiş, hissettiğiyle uygulamaya koyduğu arasında dağlar kadar fark olan bir tür.

Karakterimiz Na için de durum bu ve kitapta şöyle ifade ediyor: “Oysa toplumdaki dışlanıp zarar görmemek, insanlarla uyuşup saygıdeğer bir makam edinmek için elinden gelen her şeyi yapmış, mide bulantısıyla yazdığı öz hikâyesine son noktayı koyana kadar yıllarca sabretmişti.”

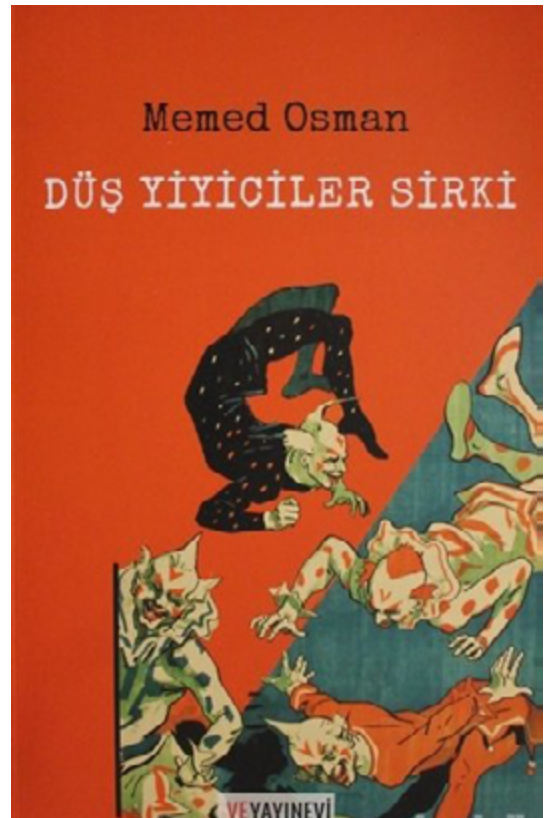

'HER ŞEYE KARAR VERENLER'

"Her şeye karar verenler" diye tanımlıyor kitapta Memed Osman, tepemizde devamlı ne yapacağımızı, bize hayatımızı nasıl sürmemiz gerektiğini söyleyenlere, ne giyeceğimizden, nasıl düşüneceğimize kadar karar vermeye çalışanlara, okul günlerinde saç boyumuza karışanlara, hayalin tam ortasında "okumayı söktün mü" diye gerçekliği dayatanlara. Düşünceyi yasaklayanlara, hayatı cehennem edip, başka bir dünya olasılığını yok edenlere, kendisi gibi davranmadığında, farklılaştırıp "öteki" olarak kurgulayanlara.

Kitapta Na'nın tüm hesaplaşmaları aslına bakarsanız "her şeye karar verenlerle", düşlerine ihanet etmesine sebep olan, onu kalbinden uzaklaştıran, sevmediği işi yapmak zorunda bırakan "düş yiyicilerle". Bu nedenle onun için yaşamak bir süre sonra "oç almak" anlamına geliyor. Ve okuru kendi dünyasının atmosferine sokarak, çocukluğundan, şimdisine kadar hangi düşlerini yedirdiğini, kalbinin almadığı ne çok şeyi yapmak zorunda kaldığını anımsatıyor.

Memed Osman'ın ilk romanı, "Düş Yiyiciler Sirkisi" bize kendimize dönüp bakma imkânı sunarken, karakterin yüzleşmeleri belki hepimizin üzerinde durması gereken bir durumu gözümüzün önüne getiriyor. Bunu yaparken, mitolojik öğeleri, simgesel anlamı olan nesnelere anlatının içerisine yerleştiriyor. Yaşamımız üzerine düşündüğümüzde, Na'nın hissettiklerinin çok uzağında değiliz belki de. Ama kalbimizi hatırlamak, kendimizle yüzleşmek ve düşlerimizi yiyenlerden hesap sormak, durumu lehimize dönüştürmek de mümkündür belki, neden olmasın?

Düş Yiyiciler Sirkisi, Memed Osman, 80 syf., Ve Yayınevi, Eylül 2018.

Herkesin uzak olduğu lkle!

Bir edebi tanımla ifade edilmesi gerekiyorsa çok net bir şekilde söyleyebiliriz ki Ses ve Sus, yarının romanıdır. Dili geçmiş zaman ile şimdiki zamanın tek zamana dönüşerek edebiyatın o estetik dilini uyandıran bir roman...

Gani Türk

Adnan Gerger'in yeni çıkan Ses ve Sus romanını elime alıp okumaya başladığımda ilk on sayfasından sonra kitabı masaya bıraktım, imge, betim, aforizma fırtınasının dinmesini bekledim. Katmanlaşmış sözcüklerden oluşan cümleler, bu cümlelerin oluşturduğu katmanlaşmış metinler arasından su sızıyor.

Hem bilinçli bir okur hem bir yazar olarak her şeyden önce bir romanda o romanın edebi kimliğiyle ilgilenirim. Romanda öncül koşul olarak aradığım bir başka kaygı ise, edebiyatın kendisi ve o edebiyatın estetik dilidir. Bu aradığımın da altında kaldım. Yazar, estetik dili metinlerde öyle bir çeviriyor ki insan bir şiirin o anlamlı ve çok katmanlı sözcüklerinin tadına varıyor. Benim de öyle bir hayalim var, ama artık vardı, çünkü Ses ve Sus bu hayalimi yuttu. Hayalimin, hal ve ahvalime kızan bir sevgili gibi kallavi bir tokat eşliğinde beni terk ettiğini hissettim. Sonrasında deneme diliyle bir romanın nasıl devam edebileceğinin şifrelerini çözdüm Ses ve Sus'ta; buna sevindim, rahatladım. Sayfalar ömür tükettikçe ben düz cümleler arar hale gelmiştim, hepsinin genleri edebiyat kokuyordu. Sanki kuş sütü bile eksik olmayan bir anne-

'Eğer yarının dünyasını yapay zekâ yönetecek ise o yarıda toprak ve vatan kavramları insan kavramının gerisine düşecek demektir, çünkü yapay zekâ toprağı değil tanrısı konumuna geçecek insanı daha kutsal görecektir ve insan artık kendi türünü katliamlardan geçiremeyecektir kolay kolay.'

nin sofrasında annenin yersiz hayflanması yüzünden çocuk yedikçe yiyor ve şişiyor ama annenin (yazar) gözünde çocuk (okur) hâlâ bir deri bir kemik!

SOLUKLANSAN...

Bu aralar yapay zekânın ileride üreteceğı, üretebileceğı edebiyat ile insanoğlunun üreteceğı edebiyat arasında baş gösterecek rekabet üzerine araştırıyorum. Çünkü "ileride dünyayı yapay zekâ yönetecek" iddialarını kendi adıma ciddiye alıyorum, o zamana yetişip yetişemeyeceğimizi bilemem ama bu rekabet konusu beni şimdiden heyecanlandırıyor. Ses ve Sus'un ilk bölümü olan Melik'in Meseli bitirirken aynı heyecanı yaşadım. Bu bölümdeki akıcılıkta insan nefes almak istemiyordu adeta, sanki soluklansan bir solukta dünya kadar anlam uçup gidecekti. İçimden geçen de şuydu: "İşte yapay zekânın başına bela olacak ve onu uzun süre oyalayacak edebiyat türü bu! Kendine güvenen yazarlar; klasik, popüler, sıradan, birbirine benzeyen çok satan hikâyelerden vazgeçmelidir."

Romanda rüya, hayal ve gerçek adeta sonsuz bir şekilde birbiriyle fısıldaşiyor. Yazar adeta bu üçlüyü seviştiriyor. Edebiyatın kurgusu, karakterleri ve edebiyatın çocukları olan imge, betim, metafor vs. ile hamur yoğurur gibi beyniyle yoğuruyor. Güzel ve düşündürücü betimlemeleriyle hamura şeker katıyor, toplumsal ve sosyal duyarlılığıyla tuz katıyor, geçmişe giden, geçmişten gelen kurgu parçalarıyla hamura baharat katıyor.

DOSTOYEVSKİESK'İN ZAMANI GELMEDİ Mİ?

Leyla'nın gazeteci kimliği ve çok samimi arkadaşı Psikiyatrist Serpil'in birbiriyle konuşmalarını, hayata bakış açılarını okuyup öğrenince içimden edebiyatta nasıl 'Kafkaesk' bir tanım artık varsa, 'Dostoyevskiesk' diye bir tanımı da artık kullanmanın zamanın gelip geçtiğini geçirdim. Nedeni, Ses ve Sus. Yazarın değindiğı günlük hayatın psikopatolojisi edebi metinlerde nasıl yer alması gerektiğine örnek gösterilecek bir kitap, aynı zamanda.

Eğer yarının dünyasını yapay zekâ yönetecek ise o yarıda toprak ve vatan kavramları insan kavramının gerisine düşecek demektir, çünkü yapay zekâ toprağı değil tanrısı konumuna geçecek insanı daha kutsal görecektir ve insan artık kendi türünü katliamlardan geçiremeyecektir kolay kolay. Dolayısıyla insanoğlu hırsı için, inancı, çıkarı için kitleleri çıkar ve inançlar temelinde ölüme, savaşımlara gönderemeyecektir.

İnsanın elinden insana hükmetme kademesine yükselecek yapay zekâ daha adil davranacaktır ve “Tanrım, yaratanım olan insan artık dur” veya “artık Tanrı benim” diyecektir” İnsan bu romanı okuyup bitirince insanın insana yaptığı kötülükler yüzünden uzayın en aşağılık mahlûkunun kendisinin olduğu hissine kapılıyor.

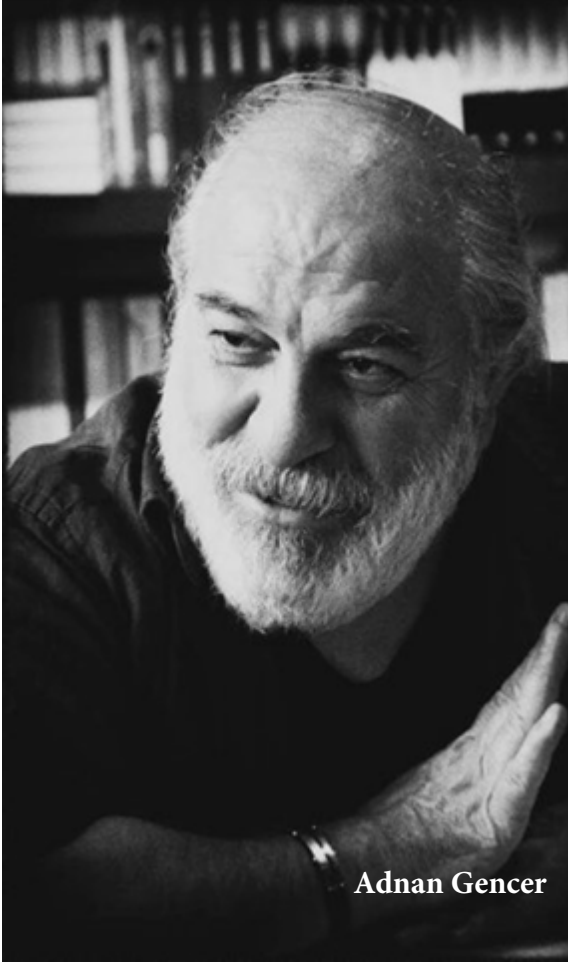
Yazar, ilk bölümde “ önce toprak ve vatan değil, önce insan” derken yarının hallerini mi hesap etmiş yoksa alçak gönüllü davranıp hümanist mi takılmış çözememiş: “ ne de olsa sonunda topraktım ben... Yeryüzünün en laneti...” yine kitaptan: “ Ben vatan elhamdülillah! Zalimlikten ötesi olmayan... Sonunda sınırları olan toprakta insan dediğin daş ya da taş... Vatandaş, yurttaş, sınırdaş ırktaş, dindaş... Hepsini bu... ve hepsini rüya san... Ezber boz da insanlar sevgisiz büyüyor.”

HERKESİN UZAK OLDUĞU ÜLKE!

Naristan diye bir ülkede geçiyor hikâyeye. Herkesin bildiği, ama herkesin uzak olduğu bir ülke! Aslında herkesin uzak durmaya çalıştığı bir ülke, en sağcısından en solcusuna kadar... Yazar seksenbirinci sayfada toprağı temize çıkarmaya çalışıncasına “bana vatan diyerek vahşetinizin ağırlığını temize çıkaramazsınız” diyerek adeta topraktan özür diliyor. Çünkü gerçekten toprağın günahı yoktur, anadır toprak, yar ve yaratan... Yazar, bütün anadillerin kutsallığını da unutmayıp vefa borcunu ödemeye çalışmış. Ana karakterlerden biri olan ve halasının yanında büyümek zorunda kalan Sur Civan iki dillidir, ana dili olan Naristçe’yi unutmaması halasının tembihidir, belki bir gün Nar ülkesine dönerler diye.

Yazar, ayrıca dilin tembelliğini çimdikliyor. Bilirsiniz roman, estetik dilin en önemli destekçisidir. “Patta danna, tarumar bir soruydu, şeylerle uğunur insan, rahim davranandır, çemkirmek, kaykıldı, kabus tortusu, zıngır diyarı, ırktaş, sınırdaş, omuzdaş, sallapati, bin bir suyla göveren...” gibi buna benzer çok sayıda kelimelerle dili uyandırmaya çalışıyor. Bu yetmiyor, unutulmuş, artık pek kullanılmayan ve ölmek üzere olan bazı deyimleri de hatırlatarak adeta diriltiyor veya yeniden yaratıyor. Bu arada kilit noktalarda şimdiki zaman kipine ağırlık vermesi ustaca bir manevra olmuş. Bir edebi tanımla ifade edilmesi gerekiyorsa çok net bir şekilde söyleyebiliriz ki Ses ve Sus, yarının romanıdır. Evet, Ses ve Sus ile yarının edebiyatından söz edebiliriz. Dili geçmiş zaman ile şimdiki zamanın tek zamana dönüşerek edebiyatın o estetik dilini uyandıran bir romandan...

‘Bir edebi tanımla ifade edilmesi gerekiyorsa çok net bir şekilde söyleyebiliriz ki Ses ve Sus, yarının romanıdır. Evet, Ses ve Sus ile yarının edebiyatından söz edebiliriz.’

Adnan Gencer

“Gerçek dünyanın yağmalanmış çocukları,” yüzünden yeni dünyanın Espresso Con Panna’sına da kızgındır yazar. “Bir işçi, yarılmış parmaklarının uçlarından sızan kanlara aldırmadan kozalaklarından topladığı pamukları kan ter içinde senin içine tıktırıyordu.” Toplumcu edebiyatın güçlü damarlarındandır Adnan Gerger. İnsanoğlunun en iğrenç yüzü olan kendi türüne zarar verme hırsının sonuçları olan katliam ve öldürme zihniyetinin dününü bugüne, bugünü de düne anlatmış. Muhtemelen yarın da bu vahşetler yaşanacak ve genleriyle oynanmış olmak üzere yaratılmış veya üretilmiş güçlü ve zengin beyaz adam bu imkânı ve şansını olmayan kendi türünü yok etmeye çalışacak daha önce fırınlarda yakıp tencerelerde haşlattığı gibi.

YADİGÂRIN MESELİ

İkinci bölüm olan Yedigârın Meseli’nden ki daha çok polisiye olarak devam ediyor; bir cümle hatırlatmak istiyorum “ Bazı kinler uyuyan yıllardır, zamanı zaman içinde saklar, kurbanına zehrini boşaltır, sonra yine kış uykusuna dalar.”

Üçüncü bölümde yazar artık yapıyı hızlı bir şekilde inşa ediyor. Kurgu kendini ele vermek için başını uzatıyor. Sorgulamalar bu anda başlıyor, “İnsanları öldürerek ceza kesenler pek yakında öldürecek kimseyi bulamayınca kendi kendilerini yok etmeye başlayacaklar mı? Bir zamanlar kendini kendinden yaratarak tarihe hükmetmiş insan soyu yerine kendini kendisi ile yok ederek tarihi sonlandıracak yeni bir soya mı evrilmişti?” Evet, bana göre tam da bu, yani yapay zekâ meselesi, fakat yazar da aynı fikirde mi bilmiyorum artık.

Sonuçta roman bir gazeteci olarak Leyla’nın yaşadığı ülke Naristan’da doğduğu o kadim kente bir hikâyenin takibi için gitmeye karar vermesiyle bitip başlıyor. Başlıyor da romanın ilk sayfasından son sayfasına kadar toprağın acısının yanında aşkın varlığı da öylesine işleniyor ki insan ruhunun derinliklerinde kendine yer buluyor. Yazar, bizden aşkı şöyle anlamamızı istiyor: “Aşk vardır Ferhat gibi dağ deldirir, aşk vardır Mecnun gibi çöl gezdirir ve aşk var bazen genetiğinden, toprağının kokusundan, komşuluğundan olsa gerek anında çat diye çatlar tomurcuktan... Aşk vardır, Serpil ile Sur Civan’ın ki gibi ve sonrasında cehaletin kinine kurban gider. Aşk vardır, beklemesi gerekir, acı ve katliam yaşamıştır, yavaş yavaş olgunlaşır sonunu hiç düşünmeden... Aşk vardır, Leyla ve Özgür’ün ki gibi bir insanın içinde hüznü, suskun kelimelerle can bulma telaşıyla birikir...”

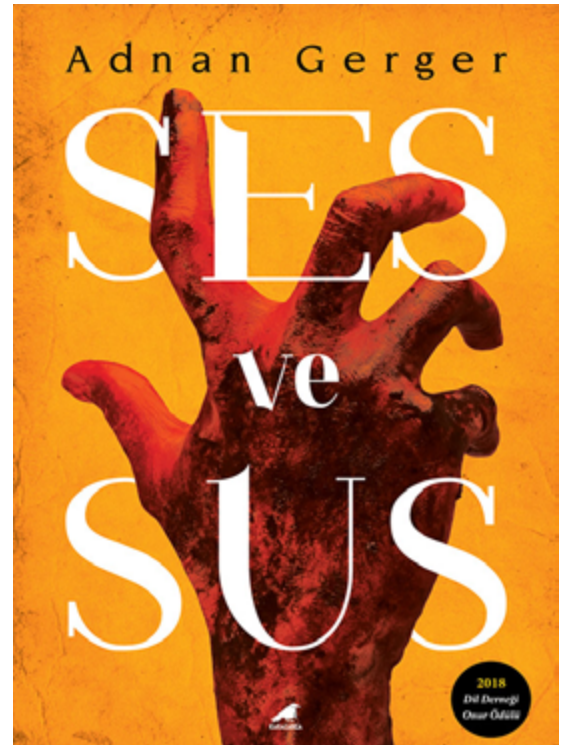
Denilebilir ki bu kitabın eleştirilecek hiçbir tarafı yok mu? Var ve olmalı tabii ki, çünkü kusursuz ve eksiksiz hiçbir

'Yarının edebiyatı budur bence daha ilkokul çağında üç dil ve internet bilen kuşağın yanında. O yüzden bu kitap bana göre edebiyat dünyasına eklenmiş yeni ve güçlü bir tuğladır.'

durum yoktur ve olmamalı da... Fakat bu tür sür git ve kalabalık kadrolu, içinde çoğul hikâye barındıran romanlar edebiyatın en zor dünyasıdır. Çok dikkatli olmayan bir okur zaman dilimlerini, karakterleri, hikâyeleri karıştırabilir. Böylesi zor bir edebi metin yazarın tercihi ve hakkı olduğu için ben bir yorumda bulunmak istemem açıkçası, ama yine de içimde kalmasın diye bir paragraf kurup rahatlayayım. Yazar, sözcüklere bir ağa, bir patron veya bir bilge gibi davranmış. Bazı yerlerde romanın o disiplininden kopmadan ideolojik kaygılar gütmekten kendini alamamış... Yazar burada sanki yukarı Mezopotamya'nın en yüksek dağının yamaçlarında İsa'nın on birinci havarisi Aziz Thomas'ın öğrencileri olan Marri ve Addi nin inşa ettiği bir kilisenin avlusunda şarabını içerken tütürdüğü sigarasının dumanlarının çizdiği figürleriyle dertleşiyor gibi. Bu hal ve ahvalin iyi mi, kötü mü olduğu kararıyla ilgili ârafi ruh halimi aşır bir türlü sonuçlandıramadım maalesef.

Romanı bitirdiğimde ben de şu fikir oluştu; "Çok satmak değildir mesel, sağlam, güçlü ve dolu yazmaktır bu mesel." Bu nedenle edebi haz arayan bir okurun mutlaka okuması gerektiğine inandığım bu romanın ağırlığından kimse kuşku duymayacak. Yarının edebiyatı budur bence daha ilkokul çağında üç dil ve internet bilen kuşağın yanında. O yüzden bu kitap bana göre edebiyat dünyasına eklenmiş yeni ve güçlü bir tuğladır.

Ses ve Sus, Adnan Gerger, 232 syf., Kara Karga Yayınları, 2018.

Aslı Perker: Biz yas tutmayı bilmiyoruz

Aslı Perker'in yeni roman Flamingolar Pembedir, geçtiğimiz günlerde Everest Yayınları etiketiyle okuyucu ile buluştu. Perker, "Biz yas tutan bir millet değiliz. Burada her şey geçitirilir, hızlı unutulur" dedi.

Adalet Çavdar

Kişi bir roman yazar, o hikâyenin kahramanı bir çocuktur ama o çocuk size içinizde asla ölmeyecek olan başka birilerini hatırlatır. Bir an çocuk olmaya asla karşı koymazsınız. Aslı Perker'in Everest Yayınları tarafından yayımlanan yeni romanı "Flamingolar Pembedir" okurunu çocuk olmaktan asla alıkoyman bir hüznü kalbinin orta yerine bırakıyor ama okudukça o hüznün bir genç kıza dönüşüyor. Altı yaşında bir trafik kazası sonucu annesiz babasız kalmış bir kız çocuk olan Bahriyeli, dayısı ile büyüyor. Büyürken kendine ait ama korunaklı bir dünyası var. Perker, romanında kendimize ait küçük gezegenlerimizi hayatın her darbesine karşı nasıl kurabileceğimizi ve koruyabileceğimizi anlatıyor.

Öncelikle belirtmem gereken bir şey var ki hayatında değer verdiği bir insanı kaybeden herhangi bir insan için okuması hem zor hem umutkâr bir roman. Peki “Flamingolar Pembedir” adında altı yaşında annesi babası vefat eden ve dayısıyla beraber büyüyen bir kız çocuğunun hikâyesini yazmaya nasıl karar verdiniz? Kurgunun çıkış noktası neydi? Yazdıklarınızın ne kadarı kurgu? Ne kadarı gerçek?

Bir gün bir grup yazar bir mekânda oturmuş sohbet ediyorduk. Fonda güzel müzikler çalıyor. Çalan şarkılardan konuşmaya başladık. Ben orada ilk kez küçükken dayımın bir gitar atölyesi olduğunu, orada nasıl bir ortam olduğunu anlatmaya başladım. Peki sonra ne oldu diye sorulunca nasıl bir katamaran yapma uğruna o işin bozulduğunu anlattım. Herkes merakla dinliyordu, devamını bilmek istiyordu. İşin doğrusu o grup beni bu hikâyeyi anlatmaya çok heveslendirdi. Gitar atölyesi, katamaran bunların hepsi gerçek, beni gerçekten de el kadar çocukken balıkçı barınağına götüren dayı da gerçek, ama ben Bahriyeli gibi birebir hep orada değildim. Alternatif bir hayat hikâyesini kurgularken kullanabileceğim tüm malzemeyi toplamaya yetecek kadar oradaydım. 1981 yılında annem gerçekten de Kars'ta çok büyük bir trafik kazası geçirdi ve ölümden döndü. Ama bir müddet, o iyileşene kadar ayrı kalmak zorunda kaldık. Kitabın başındaki o otobüs yolculuğunu ben gerçekten de dayım ve eniştemle yaptım. Bunu kullanmak istedim, ama dramatik yapı itibarıyla kurguda elbette değişiklik yaptım. Aslına bakacak olursanız kendime de sormuş oldum: Peki ya gerçekten ölmüş olsaydı?

Adını bilmediğimiz ama hayata tutunma biçimiyle, sakinliğiyle anlatılan kahramanımız sizce büyüdüğünde nasıl bir kadın olacak? Bu kadar büyük bir yaranın üstesinden altı yaşından itibaren gelmeye çalışan bir kız çocuğa 18 yaşından sonra ne olur?

Aslında romanın sonunda ne olduğunu anlıyoruz. Ben buna şöyle cevap veriyorum. Bu çocuk iyileşmez, ama bu çocuk sakinleşebilir. Ama bu sadece bir olasılık. Kim bilir hayatının hangi döneminde o yoksunluğu hisseder ve bütün sistemi çöker. Ben başkalarının acıları üzerinden hiç konuşmak istemem. Anne babasını çok erken yaşta kaybetmiş, Darüşşafak'ta büyümüş çok yakın bir arkadaşım var ve en azından ona ayıp olacağı için de susmak isterim. Ama yazarken onun sergilediği bütün kuvvetten ve sağlamlıktan etkilenmedim dersem de yalan olur.

‘Kitabın başındaki o otobüs yolculuğunu ben gerçekten de dayım ve eniştemle yaptım. Bunu kullanmak istedim, ama dramatik yapı itibarıyla kurguda elbette değişiklik yaptım. Aslına bakacak olursanız kendime de sormuş oldum: Peki ya gerçekten ölmüş olsaydı?’

'O YER DAİMA ANNE OLUYOR'

Kayık metaforlarınız okur üzerinde yoğun bir etki bırakıyor. İnsan hayatı boyunca her daim dönüp dönüp en güvende olduğu hissettiği yere gitmek istiyor değil mi?

Ve o yer daima anne oluyor. Ben bunu bilir bunu söylerim. Anne ile çocuk arasındaki bağ o kadar kuvvetli ki ne yapsan kopmuyor. Buna itiraz edenler olacaktır. Annesini sevmeyenler, görüşmek istemeyenler var, yok değil ama dediğim tam olarak da bu. Oradaki dert bile o bağ ya da kurulmuş ama kesilmiş o bağ yüzünden. Göbek bağına gerçekten de yabana atmamak gerek.

Annesi babası vefat ettikten sonra dayısı Fatih bir şekilde küçük kahramanıza annelik – babalıktan ziyade yoldaşlık ediyor ve yoldaş olmayı öğretiyor. Bence çok önemli bir hâl bu. Ve ikisinin de asıl yoldaşı deniz. Küçük yaşta kaybolan bir kız çocuğunun ömür boyu kaybolacağı bir yer deniz. Aynı zamanda pek çok hayal kurabileceği bir özgür alan. Küçük kız bir anda Bahriyeli oluveriyor. Dayısının hayalleri onun da hayalleri oluyor. Peki bu kızın idolü kim? Deniz mi? Dayı mı?

Bana kalırsa bu kızın bir idolü yok. Bu kız olsa olsa başkasının idolü olur. O sadece hayatı gerçekten anlamaya çalışan, anlamlandırmaya çalışan bir çocuk. Hepimiz hayatı birilerinden öğreniyoruz, birilerini çok beğeniyoruz ama onları idol olarak benimsemek çok iddialı. Yapımız gereği kusurlarımız var ve başkalarındakini de görebiliyoruz. Birilerini çok tutkuyla idealize etmiş insanların daha sonra hep onlardan nefret ettiklerini gördüm. Dolayısıyla bu kavrama karşı mesafem var ve sanıyorum Bahriyeli'yi de öyle düşünerek yazdım.

'KAPIYI KAPATIRSAN DÜNYA DIŞARIDA KALIR!'

Fatih Dayı kendi hayatını bir şekilde koruduğu güvenli alanlar içerisinde yaşıyor. Çok yetenekli, hayata dair çok bilgili ama bir yanıyla da dışarıya karşı kör. Yine de hayal kurma ve onları gerçekleştirme konusunda cesur. Aslında o da bir şekilde hayatta olan ve ölene kadar sürekli uyuyan annesiyle yalnız, öksüz-yetim kalmış bir çocuk. Nedense bana yalnızlığın lüks olduğunu ve yalnız insanların kendi hayallerini gerçekleştirmek için daha çok zamanlarının olduğunu düşündü. Fatih Dayı için yalnızlık ne?

'Yazar dediğin okuru
uykuya daldırmalı
ve elinde bir çiçekle
uyandırmalı. Anlattığı
hikâyeye inandırmalı.'

Buradaki yalnızlık kavramı önemli. Başka insanların olmadığı, yalnız yaşanan bir hayattan bahsetmiyoruz aslında; teyzemin çok kullandığı bir lafı vardır, kapıyı kapatırsın dünyaya dışarıda kalır, diye. Daha çok bu. Kalabalık içinde yalnız kalmayı da bilmek. Fatih aslında sürekli burnunun ucunda bir çocukla yaşıyor. Evde, işte, yalnız değil, ama onu öyle bir mesafede tutuyor ki hem kendi dünyasını koruyor hem çocuğunun oluşmasına izin veriyor. İnanın şimdi söylerken fark ediyorum, benim kendi kızıma uyguladığım yöntem. Kendi gezegeninde olmak, hem yan yörüngede başka bir gezegenin olması, arada bir birbirinin üzerine gölgesinin düşmesi, ay tutulmaları, güneş tutulmaları, ama herkes kendi yörüngesinde devam. Biraz kendimi kaptırıp kendi yalnızlık sevgimden bahsetmiş oldum galiba.

Bütün hikâyeyi Bahriyeli'nin anlattıklarından okuyoruz. Araya sorular girse bile o soruların kimlerden geldiğini, dinleyicinin kim olduğunu finale kadar anlayamıyoruz. Final ise kurgunun inandırıcılığı üzerine insanı bir kez daha düşündürebilir elbette. Peki bu hikâyenin gerçek hayattan alınması ya da gerçek hayatta asla yaşanmamış olması neyi değiştirir? Yazılınca bir kere bile olsa yaşanmış ve her okur tarafından tekrar canlandırılmış bir hikâyeye değil midir kurgu?

Tam olarak öyle. Ben zaten gerçek ne kadar gerçektir prensibinden yola çıktım. Bu konuda yapılmış pek çok çalışma var. Bir kişiye yaşadığı bir olayı nerede yaşadığını soruyorlar. Aynı kişi üç yıl arayla birbirinden çok farklı cevaplar veriyor. İlk verdiği cevap doğru ama o ikincisinin doğru olduğuna yemin ediyor. Beynimiz bize sürekli oyunlar oynuyor. Bir şeyler hatırlıyoruz geçmişten, ona anlamlar yüklüyoruz, belki ondan hareketle dev bir senaryo yazıyoruz. Bunu en iyi yazarlar yapıyor galiba. Kitabın başında Coleridge'den bir alıntı var. "Diyelim ki uyudun / diyelim ki uykunda bir rüya gördün / diyelim ki rüyanda cennete gittin ve orada çok tuhaf ve güzel bir çiçek kopardın / diyelim ki uyandıığında o çiçek elindeydi / ya, peki ya sonra?" Yazar dediğin okuru uykuya daldırmalı ve elinde bir çiçekle uyandırmalı. Anlattığı hikâyeye inandırmalı.

Bahriyeli sessiz bir çocuk olmasına rağmen her daim annesiyle konuşuyor. Bence bir insan hayatta onu tanıyan ve hatırlayan tek bir insan kalmayana kadar gerçekten ölmez. İnsan kayıplarını unutmaktan korkar. Bahriyeli'nin anneannesinin ölmeden bir gün önce uyanıp yıllar sonra onunla sohbet etmesi örneğin. Son bir an herkesle beraber yaşadığını hissettiğin oldukça önemli. Peki bu aklın içindeki

hayaletler insana ne yapar?

Ben buna hayalet kalp diyorum. Biliyorsunuz hayalet uzuv diye bir kavram var. Beynimizde her uzvumuzun bir haritası var ve uzuvlardan biri kaybedilse dahi onun haritası hemen beyinden silinmiyor. O yüzden kolunu kaybeden bir askerin yıllar sonra hâlâ kolu kaşınabiliyor, çünkü beyinde hâlâ kolu var. Beyin o kadar kuvvetli işte. Diyorum ki sevdiğimiz de birer haritası var herhalde beynimizde ve onlar gitti diye hemen silinmiyor. Hayalet kalple yaşıyoruz. Bahriyeli kendisine bir şey olursa annesinin tamamen unutulup gideceğinden korkuyor örneğin. Çünkü onun beyindeki izi de silinmiş olacak.

'İNSANLARIN ARADIĞI DAİMA SAMİMİYET!'

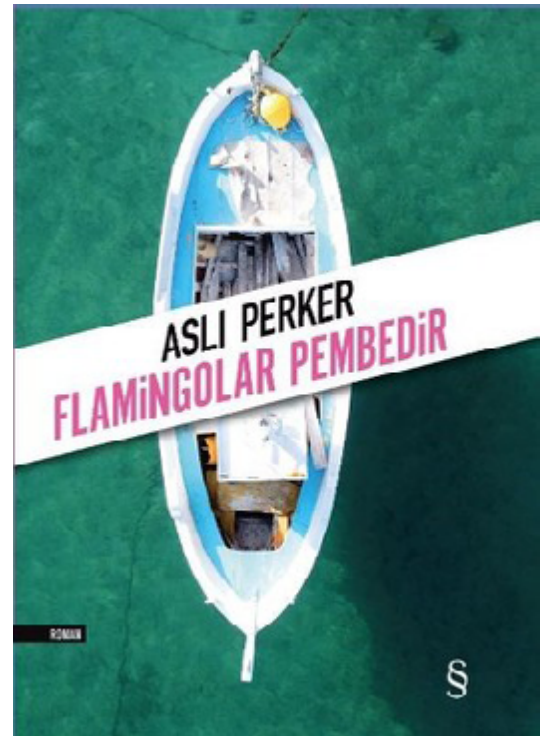
Bahriyeli pek çok normun dışında bir kız çocuk. Yaşadığı hayat ve onun o olma biçimi kabul görmüyor ne okulda ne diğer akrabalar tarafından. Yine de ne Bahriyeli ne dayısı bütün bunları önemsemiyor. Bahriyeli aşık bile oluyor. Sonra her şey yine hüznün. Bu diğerleri neden bizim için bu kadar önemli?

Sevilmek önemli bir şey. Sevmek de. Sadece bu yüzden umursuyoruz diğerlerini. Yoksa herkesin canı cehenneme der oturursun aşağı. O mertebeye gelen insanlara hayranlık duyarız genelde. İşte bu da zaten harikulade bir çelişki. Sevmek ve sevilmek derdinde olmayan insanlar genelde çok sevilir, çünkü tam olarak kendileridir ve insanların aradığı da daima samimiyettir. Buna rağmen, beğenildiğini bilmelerine rağmen yolundan şaşmayan herhalde bir elin parmaklarını geçmez. İnsan yaradılışı. Yapacak bir şey yok.

Toplumsal olarak özellikle son beş yıl içinde pek çok travma ile kendimizi kayıplarımızın ardından yalnız ve kimsesiz olarak kalmış hissettik. Sizce yasın insan hayatındaki önemi nedir? Yas tutmak bir kaybın travmasını atlatmayı nasıl kolaylaştırır ya da zorlaştırır?

Biz yas tutan bir millet değiliz bilmiyorum farkında mısınız? Yoksa neler görmüş şu toprakların insanları, buraya başka yerlerden gelenler. Burada her şey geçitirilir, hızlı unutulur. Bu bir alışkanlık, biraz da genetik bir durum. Yıllar önce bilimsel bir makalede okumuştum, Avrupalı genetik olarak melankolik diye. Öyle doğuyorlar, acılarını paylaşıyorlar, anlatıyorlar, unutmuyorlar, unutturmuyorlar. Daha iyiler mi bilinmez. Biz hiçbir şey anlatmıyoruz. Unutuyoruz, unutturuyoruz. Biz daha iyi miyiz? O da bilinmez. Bireysel olarak ele almak gerekir ki orada herkesin karakteri devreye girer. Bana göre dikte edilemeyecek bir durum.

'Biz yas tutan bir millet değiliz bilmiyorum farkında mısınız? Yoksa neler görmüş şu toprakların insanları, buraya başka yerlerden gelenler. Burada her şey geçitirilir, hızlı unutulur. Bu bir alışkanlık, biraz da genetik bir durum.'

Flamingolar Pembedir, Aslı Perker, 238 syf., Everest Yayınları, 2018.

Büyümenin ve karşılaşmanın romanı

Nancy Kricorian, “Ekmek ve Ateş Düşleri” romanında bir genç kızın büyüme sancıları ile 1915’te Ermenilerin uğradığı kıyımla tanışmasını anlatıyor.

Kitap tanıtım yazıları genellikle yeni çıkan kitaplar hakkında olur. Diyelim 6 ay önce yayımlanmış bir kitap bile eski yayınlardan sayılıyor. Bu nedenle kitap hakkındaki yazı çok önemli değilse, gazetelerin kitap eklerinde hatta dergilerde, genellikle yayımlanmaz.

Ama bazı kitaplar, elde olmayan nedenlerle geç ulaşıyor, geç okunuyor ve değerinden kesinlikle bir şey kaybetmemiş oluyor.

Nancy Kricorian’ın Aras Yayıncılık’tan çıkan “Ekmek ve Ateş Düşleri” adlı romanı gibi. Roman geçen yıl yayımlandı. Ancak ben yeni okuyabildim. TÜYAP Diyarbakır Kitap Fuarı olmasa, Aras Yayıncılık fuara katılmasa romanı belki de hiç okuyamayacaktım. Çünkü kitapla ilgili okurun merakını dürten, kitabı edinmek için heveslendiren bir yazıya da rastlamamıştım.

Aras Yayıncılık standında gençlerin yanı sıra kocaman bir

Vecdi Erbay

kahkaha gibi duran Yetvart Tomasyan ve dünyanın en güzel gülümsemelerinden birine sahip olan eşi Payline duruyordu. Yeni roman ve hikaye kitaplarını sordum. Elime tutuşturdukları kitaplardan biri de “Ekmek ve Ateş Düşleri”ydi.

Amerika’da yaşamak zorunda kalan Ermeni yazar denildiğinde, sanırım edebiyat okurunun aklına ilk gelen isim, William Saroyan’dır. Onun enfes öyküleri, Amerika’ya göç etmiş Ermenileri çok iyi anlatır. Ailesi Bitlis’ten Kaliforniya eyaletinin Fresno kasabasına göç etmiş ve Saroyan 1908’de burada doğmuştu. Dolayısıyla ailenin memleket hasretine, uyum konusundaki bocalamalarına tanıklık etmişti ve bunları çok iyi anlatmıştı öykülerinde.

Nancy Kricorian da Amerika’da doğmuş bir yazar. Kitaptan edinilen bilgiye göre Massachusetts eyaletinin watertown kentinde, Ermeni toplumunun içinde büyüdü. Ailesi 1915’ten önce Adana ve Mersin’de yaşıyordu.

Saroyan’la benzer bir kaderi paylaşıyordu yazar ve öncelikle “Ekmek ve Ateş Düşleri”ni okumamın nedeni de bu oldu. Romanı okumaya başlarken iki yazarı karşılaştırmak gibi anlamsız bir niyetim yoktu elbette. Romanı bitirdikten sonra da olmadı. Kitapları Aras Yayıncılık’tan çıkan Saroyan’ı hatırlamam/hatırlatmam akıldan çıkmaz öyküleriymiş sadece.

BİR GENÇLİK ROMANI

“Ekmek ve Ateş Düşleri”nde olaylar 1982-83 yıllarında geçiyor ve Ani Silver adlı bir genç kadının hikâyesine odaklanıyor. Romanın başkişisi Ani, yarı Yahudi yarı Ermeni bir genç kadındır. Yahudi olan babası, bir Ermeni kadınla evlendiği için ailesi tarafından reddedilmiş hatta onu öldü kabul edip yasını bile tutmuşlardır. Ani, çocukken bir trafik kazasında babasını kaybeder. Dul annesi, Ani’yi de yanına alarak New York’tan Ermenilerin yoğun yaşadığı Watertown’a, baba evine döner. Böylece Ani, Yahudi olan baba tarafını hiç tanımaz ama Ermeni ailesinin içinde büyür.

Ani’nin Baba dediği dedesi ve ninesi, geldikleri yerden, asıl memlekettten hiç söz etmezler. Arada Türkçe ve Ermenice kelimeler, cümleler kullansalar da Ermenilerden ya da Watertown’a nasıl ve neden geldikleri hakkında hiç konuşmazlar. Hal böyle olunca Ani, ailesinin geçmişinden hatta Ermeniceden bihaber büyür.

Bir öğrenci değişim programıyla geldiği Paris’te, ilk aşkı Asa tarafından terk edilir. Asa zengindir, uyuşturucu kullanır, dağcıdır ve Ani’yi defalarca aldatan bir gençtir. Romanın ilk bölümleri bu aşk acısının yanı sıra bir genç kadının bedenini

ve duygularını tanıma sancısıyla ilerler. Bu nedenle “Ekmek ve Ateş Düşleri”, yer yer Ani’nin ailesi hakkında ipuçları ver- se de, ilk bölümleri bir gençlik romanı tadında ilerliyor.

ANİ, VAN İLE TANIŞIYOR

Paris’te zengin bir ailenin yanına yerleşir Ani. Kendisine verilen oda karşılığında ailenin küçük kızına bakacaktır. Tanımadığı bir aileye, bir şehre, bir okula alışmaya çalışır- ken terk edildiğini bir mektupla öğrenen Ani, içine düştüğü yalnızlık duygusundan kurtulmak için yeni arkadaşlar bulur elbette. Öte yandan yazar, geriye dönüşlerle Ani’nin ailesiyle kurduğu görünmez bağları da hissettirir.

Paris’te, bir rastlantıyla karşılaştığı çocukluk arkadaşı ve uzaktan akrabası Van, Ani’nin hayatını büsbütün değiştire- cektir. Ani, Ermeni olmayı, ASALA’yı, şiddeti, bir ideolojiye adanmışlığı Van’la Paris’te karşılaştıktan sonra öğrenecektir. Asla unutamayacağını sandığı Asa’yı da Van sayesinde hatı- raların rafına kaldıracaktır. Ama öte yandan Van, tehlikeli bir yol çizmiştir kendisine ve Ani, âşık olduğu genç adam için daha önce hiç duymadığı endişeler içinde bulur kendisini.

KÖKLERE YOLCULUK

Ancak Van sadece bir aşk vermemiştir Ani’ye, köklerini irdeleme merakı duymasına da neden olmuştur. Paris’ten Watertown’a döndükten sonra nerede olduğunu bilmediği Van için endişelenirken, dedesi ve ninesinin hikayesini de öğrenmeye çalışır. Ermenilerin 1915’te yaşadıklarını öğren- mek ve tarafsızlığını korumak için Türk ve Ermeni yazarların kitaplarını edinir.

Ani’nin köklerine olan yolculuğu başlamıştır ve bu hiç kolay değildir. Yaşadıklarıyla ilgili o zamana kadar hep susmuş olan dedesi ve ninesi, Ani’nin merakının ciddi boyutlara ulaştığını görünce, kendi hikayelerini değişik yöntemlerle anlatırlar. Ani’nin bulunduğu ortamlarda şiddetin türleri hakkında tartışmalar yapılır.

Ancak Ani’nin köklerine doğru yaptığı yolculuk bununla sınırlı kalmayacaktır. Üniversiteye devam etmek için gittiği New York’ta, babasının ailesini de bulmak, onlarla tanışmak ister. Bir Ermeni kadınla evlendiği için ailesinin öldü kabul ettiği babasıyla ilgili çok az hatırası vardır Ani’nin ve bu tanışma sayesinde onu biraz daha yakından tanımayı umut eder. Bunu halası ve halasından çaldığı bir fotoğraf albümüyle gerçekleştirecektir. Fotoğraf albümü, köklerine ulaşmayı simgeleyecektir.

‘...Ani’nin köklerine olan yolculuğu başlamıştır ve bu hiç kolay değildir. Yaşadıklarıyla ilgili o zamana kadar hep susmuş olan dedesi ve ninesi, Ani’nin merakının ciddi boyutlara ulaştığını görünce, kendi hikayelerini değişik yöntemlerle anlatırlar. Ani’nin bulunduğu ortamlarda şiddetin türleri hakkında tartışmalar yapılır.’

BİR ÖZÜRÜ ÇOK GÖRMEK

Bir genç kadının hikayesinden yola çıkan “Ekmek ve Ateş Düşleri” Ermenilerin 1915’te yaşadıkları, ASALA’nın eylemleri, kıyımdan kurtulabilmiş insanların memleket hasreti ve gittikleri yerde tutunma çabası, Türkiye’nin kırımını inkar etme politikasının yarattığı duygu üzerine bir kez daha düşünmeye olanak sağlayan bir roman. Ebeveynler, çocuklarını korumak için, yaşadıkları trajediyi gizlemek istese de, eninde sonunda geçmiş bir şekilde çıkıyor insanın karşısına. Ani’nin hikayesini anlatan roman, bunu çok iyi gösteriyor.

Nancy Kricorian olabildiğince yalın bir dille, merak duygusunu diri tutan bir kurguyla akıcı bir romana imza atmış. Ani, Van ve çevrelerindeki insanların sahiciliği ve diyaloglardaki başarı, okurun kendisini romanın içinde hissetmesine olanak sağlıyor.

Nancy Kricorian, romanın bölüm başlıklarını “Ermeni yurdu yetim yurdu”, “Yalnızlık Allah’a mahsustur”, “Dili uzun olanın ömrü kısa olur”, “Eşeğe altın semer de vursalar, eşek eşektir” gibi deyimlerden seçmiş. Bu deyimler hangi halka ait, bakılabilir elbette. Ama o kadar yerleşmiş ki bu coğrafyada yaşayan bütün halkların diline, böyle bir araştırma yapmak anlamsız geliyor. Bunu belirtmemin nedeni ise Kricorian’ın Türkiye’yi bildiğine vurgu yapmak içindir.

Ani ve Van romanın iki kahramanının isimleri. Romanın satırları arasında ilerlerken, yazar ifşa edinceye kadar pek dikkat çekmiyor ama isimlerden biri Kars’taki Ani’nin diğeri de aynı bölgedeki Van şehrinden ismini almışlardır. Göç etmek zorunda bırakılmış insanlar tarafından, tıpkı deyimler gibi, isimler de unutulmuyor ve bir şekilde yaşatılıyor.

Ekmek ve Ateş Düşleri, Nancy Kricorian, syf. 272, Çev.: Yeşim Burul, Aras Yayıncılık, Ekim 2017.

Okunurken bir değer, satılırken bir nesne: Kitap

Hasan Öztürk

Kitabı, bir tür kültür taşıyıcısı olarak görenler onun, makine ürünü olarak meta-laşmasına itiraz ediyor ve kitap piyasasının ekonomik canlılığının niteliksiz kitapları öne çıkardığından yakınıyorlar ki haksız da sayılmazlar. Kitabın alışveriş merkezlerinde çocuk bezlerinin yanında satılmasının, kitabı basan ve satan “anlamayanlar” açısından pek de önemli olmadığı anlaşılıyor. Sorun; son zamanlarda okuyanlar, eleştirenler ve hatta yazarların da “anlamayanlar” grubunda olmasıdır. Sektörün varlığı da çoklukla bu ‘anlamayanlar’ egemenliğine bağlı ne yazık ki!

“mutlak şeyleşmenin hüküm sürdüğü bir dünyada

yazarın felaketi anlatabilmek için

ayağını basacağı bir yer kalmamıştır”

Nurdan Gürbilek, Sessizin Payı

Kil tabletlerden, papirüs ve parşömene ve oradan bugünün dokunmatik ekranlarına gelinceye dek kitabın, onu ‘nesne’ olmaktan çıkarıp bir ‘değer’ konumuna yükselten ‘yazı’ ve ‘okuma’ ile bütünleştiğinde uygarlığın, daha ötesi insanlığın tarihiyle koşut bir serüveninden söz etmek mümkün. Kendi adıma söylersem, ‘kitap’ hakkındaki her sözüme Suut Kemal Yetkin’in o içtenlikli, “Canım Kitap” yazısının diliyle başlamak ister(d)im doğrusu. Bu böyle iken ‘paradoks’ sözcüğüne açıklık getiren bir örnek aranacak olsa ona da kitabın konumu uygun seçenek olurdu derim. Öyle ya, bir yanda okuma oranımızın düşüklüğünden, kişi başına düşen kitap sayısının azlığından yakınıırken diğer yandan kitabın alışveriş merkezlerinde satılan tüketim ürünlerinden herhangi biri gibi bir ‘nesne’ oluşundan, çok satılmasından rahatsızlık duyuyoruz. 1984 ile Cesur Yeni Dünya kitaplarını karşı karşıya getirmiş gibiyiz: Orwell, ‘yokluk’ nedeniyle eksik kalacağımızdan Huxley ise ‘bolluk’ yüzünden yok olacağımızdan yakınıyordu ütopyelerinde. Kitabın Tarihi (Albert Labarre), son sözü, “Radyo dalgalarına ve görüntülere batmış bu dünyada kitap kişisel ve kurtarıcı bir çabayı temsil etmektedir” cümlesini henüz söylemişken bize, Kitap Yakmanın Tarihi (Lucien X. Polastron) okumak gibi bir şey, kitaba bakışımızdaki bu belirsizlik.

Bugünlerde, bugünlerden de hayli önce, Sabahattin Eyuboğlu’nun deyişiyle ‘kara’nın ‘mavi’yi, açıkçası ‘para’nın ‘sanat’ı bulandırdığı bir dönemdeyiz; ‘bulandırmak’ hafif kalıyor ya onun yerine, ‘kirlettiği /boğduğu’ demeliyiz artık içimiz acısa da. Muhtemelen dünyanın geri kalanı da bizim gibidir. Tanpınar’ın, “Yamalı olsa bile kendi hırkamıza sarılmaktan çok uzağız. Onun

için uzakta başkalarının ısındığı ateşe gözlerimizi dikmiş soğukta titriyoruz.” (1949) uyarısıyla kendimize bakalım biz yine. Tören konuşmalarında, yayımcılık raporlarında, kütüphane/cilik bültenlerinde, test kitaplarının ‘sayısal verilerden yararlanma’ konulu sorularında vs. kitap ve okuma ölçüğünde dünyanın ne kadar da gerisinde kaldığımızı -çoklukla da bilgiçlik edasıyla- gösteren rakamlarla yüzleş(tiril)dikçe Tanpınar’ın ‘hırka’ ve ‘uzak ateş’ alegorisi yerini buluyor belleklerimizde.

DÜNYA İLE AYNI GEMİDE OLMAK

Dünyanın, kültürel seviyesindeki irtifa kaybını, bir genç kızın işlemeli saten giysileriyle temizlenen Gargantua’nın, “boktan incik boncukları, sırmaları kıcıımı bereledi” şikâyetiyle işleme ustası kuyumcunun bağırsak hastalığına yakalanması dileğindeki gariplikle somutlaştırabiliriz. Nitelik, seviyeyi sıfırlamış, eksik alan bırakmadan. Polastron’ın deyişiyle “Dünya çapında örgütlenen bir önemsizlik modası var; herkes her sabah derinliksiz, inceliksiz bilgisiz görünmeye çalışarak kendi küçük katkısını yapmaktan memnun” olduğuna göre yakınılan nitelik kaybı ve piyasa kuşatması, kitap ile sınırlı olmadığı gibi bugünlerin sorunu da değildir karşımızdaki. Kalabalığın niteliksiz olana yönelişi, Antik Yunan’dan bu yana gerek öğretici gerekse kurmaca metinlerde eleştirilen bir kültür sorunudur. Bir kenarında bizim de yaşadığımız bu dünyada, “varoluş, gerzekçe ticaret eşyalarına ve hayatın en bayağı düzeydeki olgularına verilen önemle yönetilirken” biz de bu seviyesizlikten payımızı alacağız demektir.

Her geçen gün lümpenleşen bir dünyada yaşıyoruz ve algıları törpülenen kitle için sanal gerçeklikler üretiliyor. Hazır cevapların ötesi yok hükmünde, bütün gözler dışa dönük olunca kitaba ad olan biçimiyle söylenirse bir tür, “görünüyorum o halde varım” (Tayfun Atay, 2017) toplumu olduk. Görünen olmanın önemi arttıkça gösterilen ikonların görüntüsüne (görüşüne değil, onların görüşleri yok çünkü) tutulmak da kaçınılmaz oluyor, onaylamayıp dışarıda kalanlar dışlanıyor. Öncesi ve sonrası yok, ‘an’ belirliyor şirazesini kopmuş yaşamın gidişatını; dolayısıyla siyaset, din, eğitim, kültür vs. bu an’larla biçimleniyor çok zaman. Levis Mumford, dünyanın görünen yüzündeki maske ‘modern’ sözcüğünün Latin kökenli “yalnızca şimdi” anlamındaki bir sözcükten türediğini belirtirken geçerli duruma “bu mod’da olmak” (İnsanın Durumu, 2015) diyor. Kitabın da bu anaforun dışında kalması beklenemez elbette.

‘Her geçen gün lümpenleşen bir dünyada yaşıyoruz ve algıları törpülenen kitle için sanal gerçeklikler üretiliyor. Hazır cevapların ötesi yok hükmünde, bütün gözler dışa dönük olunca kitaba ad olan biçimiyle söylenirse bir tür, “görünüyorum o halde varım” toplumu olduk.’

'Kitabı, bir tür kültür taşıyıcısı olarak görenlerin onun, makine ürünü olarak metalaşmasına itiraz ediyor ve kitap piyasasının ekonomik canlılığının niteliksiz kitapları öne çıkardığından yakınıyorlar ki haksız da sayılmazlar. Kitabın alışveriş merkezlerinde çocuk bezlerinin yanında satılmasının, kitabı basan ve satan "anlamayanlar" açısından pek de önemli olmadığı anlaşılıyor.'

MAKİNE HATIRINA KİTAP SATIŞI

Sanayi devrimi, yerleşik ekonomik koşulları alt üst ederken insanın düşünce dünyasını da yeni baştan biçimlendirdi diyebiliriz. Bilek gücü gibi zihinsel güç de yerinden edildi bu yeni dönemde. Üretim başat ölçüdür bundan sonrası için ancak tüketimi mümkün olan/olacak olan üretimdir sözü edilen. Maliyeti düşürmeyi amaçlayan sayıca çok üretim, daha çok tüketimi gerektirince aynı ürünü tüketmeyi ihtiyaç hisseden kitleler üretildi teknoloji yardımıyla. Nietzsche'nin deyişiyle makine, "satışı en iyi olan çeşidi kayırır yoksa makineyle büyük kazanç elde edilemez, fazla kullanılmayacak ve çoğu kez kapalı duracak" olduğundan seri üretim kaçınılmazdır bundan böyle. Yeni bir dünyada yaşıyoruz şimdi ve "Gutenberg Galaksisi" (Marshall McLuhan), kitabın modern dünyadaki konumunu belirleyen başat etkidir artık.

Basım teknolojisi kitapla ilgili yargılarımızı yeni baştan biçimlendirirken geçmişteki "değer" odaklı algılarımızı da siliyor. Yazımı merakla beklenen bir kitap yok artık bunun yerine tez zamanda tüketileceği ortama ulaşabilen bir miktardır şimdilerde sözü edilmesi gereken nesne. Baskı teknolojisine bile gerek kalmıyor çok zaman bir başka makine türü ekran aracılığıyla ulaşıyor yazılı metin tüketicilerine. Kitapla ilgili hayli yoğun tartışmalar/eleştiriler bağlamında geldiğimiz nokta -Nietzsche'nin aktarıyla- dengeleri sarsan sanayi devrimine tanıklık etmiş Alman filozof Lichtenberg (d.1742)' in, "Dünyada kitaplardan daha tuhaf satış metallerine rastlamak galiba imkânsızdır. Anlamayan kimseler tarafından basılır, anlamayan kimseler tarafından satılır, anlamayan kimseler tarafından okunulur, hatta tetkik ve tenkit edilir ve şimdilerde artık onları anlamayan kimseler tarafından kaleme alınmaktadır" sözlerindeki öngörüsünü onaylamak zorunda kalışımızdır.

Her iki istatistik de doğru bilgiler veriyor bize: Okuma kültürümüzdeki olumsuz görüntünün aksine 'kitap' basımı, dağıtım ve satışla adından söz ettirecek bir sektör oluşturdu denilebilir. Matbaa teknolojisiyle dağıtım olanaklarının gelişmesi, kitabın pazar alanını genişletti. Kitap fuarları, imza günleri, kitap tanıtım dergi ve ekleri, sanal ortamda kitap satışı vb. olanakları -bazı olumsuzluklarına karşın- da kitabın avantaj hanesine ekleyebiliriz. Sektör, ekonomik kazanç için genişleyen pazarın daralmasını istemiyor çünkü "makineyle büyük kazanç elde edilemez" ise ödenecek faturanın bedelini öngörebiliyor. Bu konudaki tartışma, istatistik verilerine karşı pencerelerden bakanlar arasında yaşanıyor. Kitabı, bir tür kültür taşıyıcısı olarak görenlerin onun, makine ürünü olarak metalaşmasına itiraz ediyor ve kitap piyasasının ekonomik canlılığının niteliksiz kitapları öne çıkardığından yakınıyorlar ki haksız da sayılmazlar. Kitabın alışveriş merkezlerinde

çocuk bezlerinin yanında satılmasının, kitabı basan ve satan “anlamayanlar” açısından pek de önemli olmadığı anlaşılıyor. Sorun; son zamanlarda okuyanlar, eleştirenler ve hatta yazarların da “anlamayanlar” grubunda olmasıdır. Sektörün varlığı da çoklukla bu ‘anlamayanlar’ egemenliğine bağlı ne yazık ki!

SONUNCU’YU OKUMADAN ANLAMAK!

Sonuncu (2010) romanını okuduğumda Tahsin Yücel, kendisinden iki asır önceki Lichtenberg’in “anlamayanlar” kategorisinden habersiz olamaz diye düşünmüştüm açıkçası. Öyle ya, içinde yazarının bir cümlesi bile olmayan ve sadece bir adet basılmış yirmi dört bin yedi yüz on sekiz sayfalık bir kitap vardır önümüzde. ‘Serencam’ adlı bu kitabı baştan sona okuyan hiç kimse yok ancak hakkında ne çok övücü yazı yazılıyor. Son aşamada kitabı kendinde tutan torun, dedesi Selami Harici’nin kitabından aldığı her bir sayfayı, ne yazıldığını okumadan, günlük bir gazeteyle kendi yazısı olarak veriyor. Gazetenin dikkatli okurlarından birinin uyarısıyla gazetede günlük yazı adı altında yayımlananların düşünürlerden çalıntı olduğu anlaşılınca gazete patronları dikkatli okuru suçlarken genç yazarlarını savunur. Sonuncu romanı okunmadan Türkiye’nin kitap, yazı, yazar, okur, eleştiri, medya ve öz olarak edebiyat ortamının anlaşılmasını güç buluyorum. Roman, okuyanlarının takdiriyle yerini buldu kuşkusuz ancak ne gözleriyle okuyanların arayıp sorduğu ne de piyasanın ‘çok satılan’ bir kitabı oldu. Manguel, o kıskanılmalı Okumanın Tarihi kitabında, kitaba ulaşmanın zorluğunu okuma mekânlarına nöbetleşe ‘taş yazı’ okumaya gidenlerin çabasıyla vurgularken Orwell’i doğruluyor. “Demiryolu Hikâyecileri” (Oğuz Atay) öyküsünün sorusu karşılık bulamadı bir türlü: “sen neredesin acaba” ey sevgili okuyucu? Aranılan “sevgili okuyucu” kuşkusuz ‘nitelikli okur’ olandır.

ÇERÇİ YAZICILAR

Basılan ve satılan kitapların sayılarıyla ilgili birbirini tutmayan bilgileri bir yana bırakıyorum. Edebiyat çevrelerinde “her iki kişiden üçü şair” sözünün sıkça kullanıldığı Türkiye’de günde ortalama üç roman kitabı - ‘roman’ demeye dilim varmıyor, bu nedenle ‘kitap’ sözcüğünü ekledim yanına-basıldığı söyleniyor. Yayınevlerinin şiir kitabı basmaktan sakındığı bu ülkede edebiyat dergilerinin yarışmalarına beş yüzü aşan sayıda dosya ulaştığından yakınıyordu dergi editörleri vaktiyle, kim bilir şimdilerde öyledir ya. Asıl sorun okur ile yazar sayısının yakınlaşmasında bence; kimin, kimi okuyacağı belirsiz. Ortaçağ Avrupası’nda çerçilerin, heybelerine satış için birkaç kitap koydukları dikkate değer bulunur kitabın toplum yaşamındaki yaygınlığı adına. Bilgisayarında topladıklarını matbaacı/yayıncı dostlarının yardımıyla kâğıda bastırıp çarşı içinde dükkân dükkân gezerek kitaplarını satmaya çalışan okuma/edebiyat kaygısı olmayan modern (liseli, öğretmen, akademisyen vb.) çerçi yazıcılar türedi bugünlerde; ortak amaç para kazanmak her ikisinde de. Yayınevleri, içine/içeriğine bile bakmadan tıklanma ölçüsüyle “Wattpad” kitapları basma yarışındalar, sadece bu tür kitaplar için yayınevleri kurulduğu söyleniyor. Edebiyat dergilerinden, nitelikli edebiyat metinlerinden habersiz lise çağındaki gençler, henüz ‘okur’ olma edimine ulaşmadan ‘kitap yazarı’ unvanıyla imza günlerine gönderiliyor, akranı olanlar da allanıp pullanmış ikonlarının görüntüsüyle gözlerini tatmin etsinler diye çünkü okuma için bilince gerek var. David Shields’in yargısıyla “Kitap yazmak zor, iyi bir kitap yazmak çok zor, en yakınlarınızın yargılayacağı kaygısıyla iyi bir kitap yazmaksa imkânsız” (Edebiyat Hayatımı Nasıl Kurtardı, 2018) ise filozofun “anlamayanlar” kategorisi pek öyle yabana atılacak gibi görünmüyor doğrusu.

Bugünün piyasa koşullarında kitabın önemi çoklukla nitelik değeriyle değil de ne kadar ve ne kadara satıldığıyla belirleniyor, bunu söylemek bile fazla. Bu bağlamda ‘çok satan kitap’ nakaratı, niteliksizliğin ekonomik adıdır. Okura bir biçimde ulaşan kitabın okunması, beğenilmesi ve satılması, tüketim kültürünün “çok” sözcüğüyle nitelendirildiğinde anlaşılması gereken aynı değildir elbette. Benzetmek ne ölçüde doğru bilemem ama ‘yumurta-tavuk’ ilişkisi geçerli sanki burada: Kitaplar, gerçekten çok okunduğu için mi çok satılmış oluyor ya da çok satıldığı için mi okunuyor? Okunuyor mu yoksa konuşuluyor mu? Kuşkusuz niteliğin karşılığında yazar ile okur vardı/r.

‘Bugünün piyasa koşullarında kitabın önemi çoklukla nitelik değeriyle değil de ne kadar ve ne kadara satıldığıyla belirleniyor, bunu söylemek bile fazla. Bu bağlamda ‘çok satan kitap’ nakaratı, niteliksizliğin ekonomik adıdır.’

EN ALDATICISI: ÖNCE İYİ, SONRA KELEPİR

Piyasa mantığında Nietzsche'nin, "satışı en iyi olan şeyin ne olduğuna halk karar verir" olduğunda kaçınılmaz olarak "bunun en aldatıcı yanı önce güzel görünen, sonra kelepir de görünen ürün olması" önem kazanacaktır. Kitabın yazarı ve okuru gitmiş yerlerine 'satıcı' ile 'alıcı' gelmiştir artık. Proust'un betimlemesiyle karşılarında "hepimiz imparatorun karşısında köleler gibi" durduğumuz yazarın, piyasanın mantığına uyararak -uymak zorunda bırakılarak- 'satıcı' oluverişi ansızın/kendiliğinden oluveren bir durum değil elbette. Halit Ziya'nın, yirmili yaşlarının başında (1898) yazdığı Hikâye (2012) adlı kitabında, "ne hakikati tasvir ederler, ne de eserleri edebiyat nokta-i nazarından bir ehemmiyete sahiptir" cümlesiyle tanıttığı "masalcılar" topluluğu, o günler de olduğu gibi bugün de "avamın[halkın] paracıkları" için yazıyorlar. Bugünlerde bazı akademisyenlerin ve akli başında yazarların 'edebilik' kaygısını öteleyerek ad değiştirip çocuk kitabı yazmaya yönelişlerini, "masalcılar" gibi "halkın paracıkları" gerekçesine bağlamak uygun düşer mi bilemem ama bu alan değişikliği dikkate alınmalı derim. Hangi yönden bakılsa bir 'ucuzluk' kuşatması açık seçik görülüyor.

'YAZMASAK ÖLÜR MÜYDÜK?'

Bourdieu'nun, "ters yüz edilmiş bir ekonomik dünya"sında George Sand'a yazdığı mektupta Flaubert, "Kitleye seslenmedikçe onun da size para kazandırmaması doğaldır." (Sanatın Kuralları, 2006) derken 'yazar'ın, 'satıcı' olup olmama seçeneğindeki iradesini vurguluyor. Kaldı ki çok daha önceleri Erasmus, sonuçta "bilge bir yazarın, kendi gibi dört sefil tarafından övülmek zevkini tatmak" dışında bir kazancı olmadığı halde yazdıkları sürece "zihinleri hep işkencede" olan nitelikli metin yazarlarının rezil ve sefil oluşlarını alaycı dille anlatır. Buna karşılık deliliğin ilham verdiği "havailikler, saçmalar" yazarların ise "ne kadar mutlu" olduklarını söyleyerek ekler: "Ne zahmet, ne çalışma bilir, aklından geçeni yazar, heyecanlanmış düş gücünün bütün hayallerini kitap şeklinde bastırır, metinlerinden hiç silmez, hiç düzeltmez, bilir ki yayımladığı saçmaların çılgınlıkları oranında hayranları olacak, yani delilerle cahillerin sayısız sürüsünü büyüleyecektir." Bütün bu kazançlar yanında, "birkaç âlim ve ince kimse eserleri okur da hor görürse onun umurunda" değildir. "İki üç makul şahsın ıslıkları, her taraftan toplayacağı sayısız alkışların parlak gürültüsü ile bastırılacak değil mi"dir ki. Yayın dünyasında "gölge yazar" sayısının çoğaldığını eklersek bu aymazlığın 'satış' gerekçelerine Rilke'nin deyişiyle 'yazmasak ölür müydük' diye sorasımız geliyor. Dikkatle bakın bugünün yayıncılık ortamına, edebiyat/kitap cephesinde değişen bir şey yok. Durum, modern dünyanın

'2018'de, kâğıttaki akıl almaz fiyat artışını, kitap satışlarından değil de tuvalet kâğıtlarının pahalılığından anlayabilenlerin sayıca çokluğunun yadsınamayacağı bir Türkiye coğrafyasındayız. Öyle ki 'paradoks' sözcüğü, açıklamakta yetersiz kalır bu çetrefil durumu.'

"metalaşma" sorunu olduğu kadar, "Üretici Olarak Yazar" (1934) başlıklı yazısında burjuva basını ile Sovyet basınının edebiyata yönelik yaklaşımlarını değerlendiren Walter Benjamin'in, edebiyatın "derinlikte yitirdiğini genişlikte kazandı" yönündeki vurgusuyla özetlenecek türden.

GÜNAH KEÇİSİ OKUR!

Hemen her seçimin sonunda, mutlu olmayanlarca fatura seçmene kesilir, oy verirken "bilinçli" bir seçim yapmadığı için eleştirilir onlar. Yazar olanın satıcıya, okurun ise alıcıya dönüşmesinde, kitabın metalaşmasında, niteliğin niceliğe yenik düşmesinde, kara'nın mavi'yi bulandırmasında nedense 'okur' günah keçisidir. Bu okur da tıpkı kötülük yapmanın yeterli görülmeyip kötülüğün engellemesini istemek gibi niteliksiz okuru uyarması kendisinden beklenen nitelikli okurdur.

Kendimize açık açık soralım: Azlığından yakınılan nitelikli okuru gerçekte kim/ler ister? El cevap kimse istemez. Öncelikle yayımcı istemez nitelikli okuru çünkü bu okurların sayısı arttıkça bugünün kitap satış piyasasında kriz yaşatacak düşüşler yaşanabilir. Nitelikli okuru eğitimciler (akademisyen, öğretmen vs.) de pek sevmez. Neden dersiniz onlar yüksekte buyururken okuyan öğrencileri çalışmadıkları yerden sorar da güç durumda bırakır kendilerini. Çevresi (ailesi, dostları) onaylamaz nitelikli okuru, okudukça kendilerinden uzaklaşacak korkusuyla. Yönetenler ister mi sanırsınız eleştiren okuru, 'ben varım' der de kafasını kiraya vermez olduğunu kesinkes bilirler onun.

Kitap için söylenecek sözlere 'sonuç' bölümü eklemek ne mümkün ama buna karşılık yazının sonunu getirmek gerekiyor. Yıllar önce, 90'ların başında, Fethi Naci'nin bir dergi yazısında, 'Türkiye'de bir yılda üç bin beş yüz ton kitap kâğıdına karşılık otuz beş bin ton tuvalet kâğıdı üretiliyor; popolara temizlik, kafalar evlere şenlik' türünden bir cümlesi vardı. Yıllar sonra, 2018'de, kâğıttaki akıl almaz fiyat artışını, kitap satışlarından değil de tuvalet kâğıtlarının pahalılığından anlayabilenlerin sayıca çokluğunun yadsınamayacağı bir Türkiye coğrafyasındayız. Öyle ki 'paradoks' sözcüğü, açıklamakta yetersiz kalır bu çetrefil durumu. Neyse ki biz 'okudukça biraz daha insan' olacağız ya, ses verelim yine de "Demiryolu Hikâyecileri" öyküsünün 'okur' arayan sorusuna.

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Yeniden Deniz Olmak

Yazar: Anıl Mert Özsoy

Çizer: Merve Atılğan

Yayınevi: Can Çocuk Yayınları

Baskı Sayısı: 1. Basım

Sayfa Sayısı: 104

Kahvaltı Sofrası

Yazar: Defne Suman

Yayınevi: Doğan Kitap

Baskı Sayısı : 1. Basım

Sayfa Sayısı : 360

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Plato'dan Freud'a Terapi Divanının Gizli Tarihi

Yazar: **Nathan Kravis**
 Çevirmen: **Denis Gürcü**
 Yayınevi: **Sola Unitas**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **216**

Çok Çağı

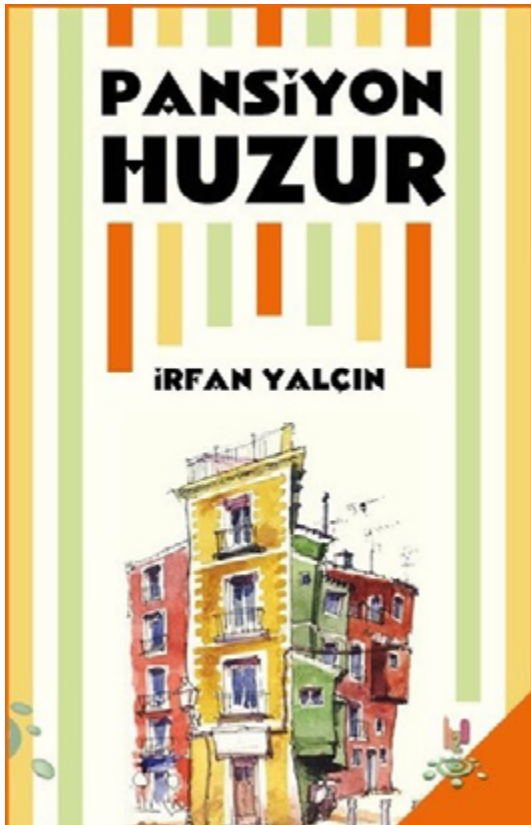
Yazar: **Arzu Eylem**
 Yayınevi: **Nota Bene Yayınları**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **184**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Kepler62-Yolculuk

Yazar: Björn Sortland, Timo Parvela, Pasi Pitkanen
Çevirmen: Ebru Tüzel
Yayınevi: Can Çocuk Yayınları
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 160

Pansiyon Huzur

Yazar: İrfan Yalçın
Yayınevi: h2o Kitap
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 272

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Alman Sevgili-Astrid Kirchherr ve Stuart Sütcliffe'in Hikayesi

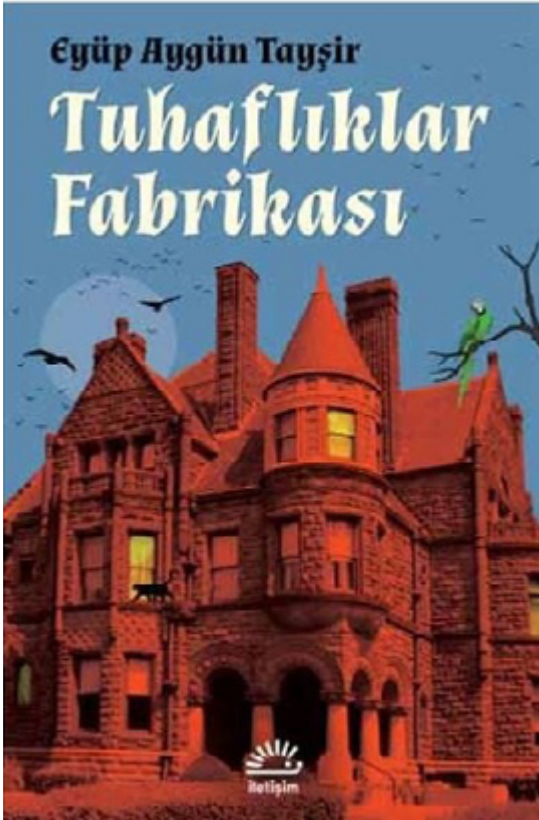
Yazar: Arne Bellstorf

Çevirmen: Tanıl Bora

Yayınevi: İletişim Yayınları

Baskı Sayısı : 1. Basım

Sayfa Sayısı : 208

Tuhafliklar Fabrikası

Yazar: Eyüp Aygün Tayşir

Yayınevi: İletişim Yayınları

Baskı Sayısı : 1. Basım

Sayfa Sayısı : 201

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Belki İşev Binive

Yazar: **Murat Bayram**
Yayınevi: **Avesta Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **104**

Geleneksel Alevilik

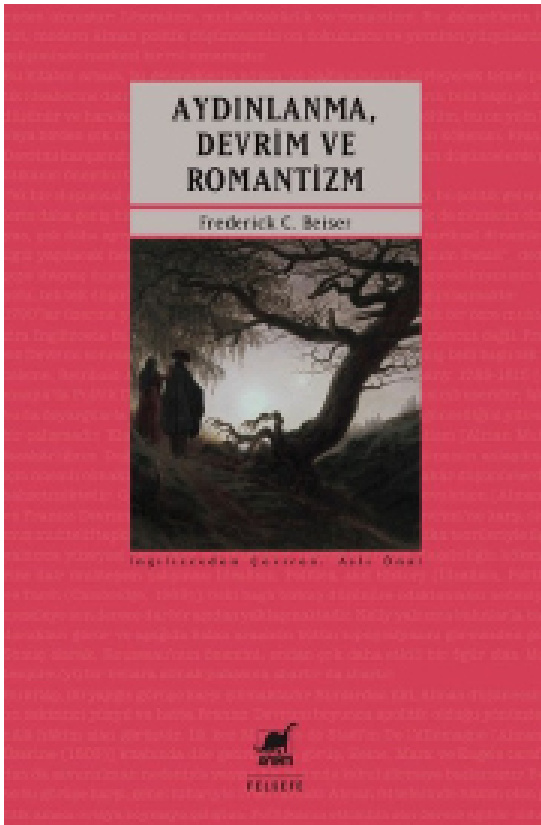
Yazar: **Rıza Yıldırım**
Yayınevi: **İletişim Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **414**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Artık Aranmayanlar Gezegeni

Yazar: Sevinç Erbulak
Yayınevi: Hep Kitap
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 200

Aydınlanma Devrim ve Romantizm

Yazar: Frederick C. Beiser
Çevirmen: Aslı Önal
Yayınevi: Ayrıntı Yayınları
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 576

Çöl Bahçivani'ndaki huzursuzluk

Bu yıl 22'ncisi gerçekleşen Ali Rıza Ertan Şiir Ödülü'ne değer görülen Bekir Dadır'ın "Çöl Bahçivani" isimli ilk kitabı, halk kültürünü ve mitolojiyi bünyesinde barındıran, geçmişe bir tünel kazan şiirlerden oluşuyor. Çöl Bahçivani, izlenimci şiirlerden oluşuyor, tahkiyeli bir üslubun peşinde. Günlük dilde kullandığımız sıradan fiillerin yanında yeni yeni türetilmiş fiillerin varlığından söz edebiliriz. Dadır'ın türettiği bu fiiller dikkate değer: "Hüznüm gebelenir pencere kenarlarında", "melez bir zaman köpeklenir topuğunda"...

Naile Dire

Bekir Dadır kitabını üç bölüme ayırmış: "Gökten Düşen İlk Elma: Doğum", "Gökten Düşen İkinci Elma: Aşk", "Gökten Düşen Son Elma: Ölüm". Masalların, halk hikâyelerinin sonunda gökten üç elma düşüren geleneği düşündüğümüzde, bu bölüm isimleri ilk elden bize şiirlerin halk kültürüne ekmleneceğine dair ipucu veriyor. Kitaptaki şiirlerin genelinde sistemli bir şekilde bu kültürün izlerini görüyoruz.

Türk mitolojisinde de önemli sayılan sayılar, Dadır'ın şiirlerinde (40 gelin, 33 kurşun vs) kendini gösteriyor. Âşık Edebiyatı'nın güzel tasvirinin vazgeçilmez unsuru olan "kahrköl" mazmununu, Dadır da şiirlerinde yer yer kullanmış. Bunların yanında, kitabın ikinci bölümünün başında yer alan

epigraf ile Leyla ve Mecnun'a gönderme yapılmış. Dadır'ın şiiri rahatlıkla halk kültürüne ve hatta inancına bağlanırken aynı zamanda bu şiirler, altyapısıyla çelişmeden yerel karakterli şiirler.

“ak soyunup kara giyinirim balkonlara
bölerim gecelere yalnızlığımı
birini kırk geline süslerim
diğeri otuz üç kurşuna dizerim”¹

Çöl Bahçivanı'nı okumaya başlayan herkes hemen imgelerin yoğunluğunu fark edecektir. Neredeyse her dizede imgeye başvurulması, şiirlerin ağırlaşmasına ve okurun nefes alamayacak hâle gelmesine sebebiyet veriyor. Bekir Dadır bu durumun muhakkak farkındadır, kendisi de edebiyat eğitimi almış bir mektepli. Peki, o zaman sorumuz şu, Dadır neden neredeyse her dizeye bir imge koyarak şiirini ağırlaştırıyor? Bunu yaptığı için şiirler anlamsızlığa kayabilir, ardı ardına gelen imgeler bir süre sonra hayret uyandırmayabilir, okunması zor bir metin ortaya çıkabilir... Yine de şunu söylemem gerekiyor, Dadır'ın şiirleri elbette anlamsızlığa ya da okunması zor olana doğru gitmiyor ama son derece yoğun bir şiirle karşı karşıya kalıyoruz: “Bu sonsuz ayrılık bana şunları hatırlattı / rüzgârgülünden koparılmış kırmızı bir fuları / incecik sınırlara çizilmiş sisler dağını / ışığın camdan rüyasını / puhu kuşunun içimizde külleşen mevsimini.”²

Çöl Bahçivanı, izlenimci şiirlerden oluşuyor, tahkiyeli bir üslubun peşinde. Günlük dilde kullandığımız sıradan fiillerin yanında yeni yeni türetilmiş fiillerin varlığından söz edebiliriz. Dadır'ın türettiği bu fiiller dikkate değer: “Hüznüm gebelenir pencere kenarlarında”³, “melez bir zaman köpeknir topuğunda.”⁴

Şiirlerin kendi içinde bütünlüklü olması önemli bir husustur. Çöl Bahçivanı içindeki şiirler kitap bütünlüğü düşünüldüğünde tutarlı oluyor fakat şiirler kendi içinde zaman zaman bağlamından bir hayli uzaklaşıyor. Dizeler arası geçişlerde okuyucunun algısını başka yere çeken, alakasız dizeler var. Öyle ki, “Kırık bir kumbaraya atıldım kırımından” dizesinin öncesinde şiirin personası zamana sığınıyor ve “Doğdum, büyüdüm, yaşadım –sandım-” diyor. Sonra gelen “Kırık bir kumbaraya atıldım kırımından”⁵ dizesinin alt yapısını oluşturacak fikir nerede? Kırık kumbara neyi imliyor? Bir şeyi imliyorsa şiirde bunu anlamak çok zor... Bir şeyi imlemiyorsa basit bir tasvirden öteye gidemiyor. Şiirlerin genelinde bunun gibi kopukluklar söz konusu. Elbette şairi bu kopuk-

‘Şiirlerin kendi içinde bütünlüklü olması önemli bir husustur. Çöl Bahçivanı içindeki şiirler kitap bütünlüğü düşünüldüğünde tutarlı oluyor fakat şiirler kendi içinde zaman zaman bağlamından bir hayli uzaklaşıyor. Dizeler arası geçişlerde okuyucunun algısını başka yere çeken, alakasız dizeler var.’

'Geçmişin kalıntılarına neredeyse her şiirde rastlıyoruz ve kimi zaman tatminsiz olan şiir personası, kimi zaman geçmişten pişmanlık duyuyor ve böylece huzursuzluk şiirlerin geneline hâkim oluyor.'

luğu asla kabullenmeyecektir çünkü şiir yazılırken şairin zihninden neler geçtiğini bilmek pek az mümkündür.

ŞİİR DAHA AZ TASVİR VE İMGE İLE KURULDUĞUNDA NEFES ALIYOR

Şair bağlamdan uzaklaştığını düşünmez, şair her dizeyi birbiriyle rahatlıkla ilişkilendirir fakat burada ne anlattığının öneminden bahsetmiyoruz, nasıl anlattığının öneminden bahsediyoruz ki, bu “nasıllık” söz konusu olduğunda bağlamından kopuk dizeler bize göz kırpmıyor. Şair elbette bir şeyler anlatıyor, elbette yazdıklarının bir anlamı var fakat iş nasıl anlatacağına gelince tökezliyor. Çöl Bahçivani'nin içinde sade, oyunsuz bir dili olan şiirler de var. Mesela, “Zamanın Kekeme Hâli” öyle bir şiir... Bu şiirde söyleyiş neredeyse kusursuzlaşıyor. Olabildiğince yalın yazılmış, bu da şiiri mükemmel kılmaya yetmiş çünkü zaten Dadır'ın tasvir yeteneğinde bir problem yok, imge kurma konusunda sıkıntısı yok; sadece şiirini daha az tasvir ve imgeyle kurduğunda şiirler nefes almaya başlıyor: “Ben, zamanın kekeme hali / dedemin dünya yansıması yani / hiçbir aydınlığa çağırılmadım.”

Çöl Bahçivani'nde sık sık “anne”, “baba”, “dede” kelimeleri geçiyor. Özellikle belli ki bir “dede” izleği yaratılmak istenmiş fakat bu kelime izlek olmaktan çok, şiir personasının bir türlü unutamadığı, histerik bir biçimde tekrarladığı, hatta kim bilir belki sarsıntısının sebebi olan bir “dede”yi akıllara getiriyor. Buna karşın “baba” ve “anne” izleklerinden söz edebiliriz. Sürekli tekrarlanan bu izlekleri psikanalitik okumaya tâbi tuttuğumuzda karşımıza koskoca bir “geçmiş” tutkusu çıkıyor. Freud, “Yaratıcı Yazarlar ve Gündüz Düşleri” isimli metninde şöyle söyler; “Yazar, gündelik hayatta karşılaştığı bir olaydan gayri ihtiyari çocukluğuna gider ve yaşadığı bir tecrübeyi hatırlar. Böylece, içinde o yıllarda duymuş olduğu “bir isteği” tekrar canlandırmak arzusu uyanır. Ve yazar, kuvvetle hissettiği bu isteği gerçekleştirecek bir “anlatı” için harekete geçer. Süreç, zihindeki eski ve yeni materyalin bir arada kullanılmasıyla tamamlanır.”⁶

Buradan hareketle Dadır, “anne” ve “baba” izleğini kullanarak şiirlerini sıkı sıkıya geçmişe bağlıyor. Böylece karşımıza lirik, melankolik, sakin bir tonu olan şiirler çıkıyor. Altını çizelim, yaşadığımız çağa bakılırsa fazla sakin şiirler... Çöl Bahçivani'ndeki huzursuzluk da geçmişten ileri geliyor. Geçmişin kalıntılarına neredeyse her şiirde rastlıyoruz ve kimi zaman tatminsiz olan şiir personası, kimi zaman geçmişten pişmanlık duyuyor ve böylece huzursuzluk şiirlerin geneline hâkim oluyor. Çöl Bahçivani'nde düz yazı tekniği de de-

nenmiş. Bekir Dadır'ın bu teknikte daha başarılı olacağına inanıyorum. Düz yazı-şiiir tekniği çoğu zaman düz cümle tehlikesini de içinde barındırıyor. "Gassalı İşinden Eden Barış" isimli şiiir bu teknik için ne kadar amatörse "Salçalı Ekmekli Tabutlar" isimli şiiir bir o kadar başarılı. "Gassalı İşinden Eden Barış" isimli şiiirde gördüğüm şey, düzyazı-şiiir tekniğinin denenmesinin yanında, uzun uzadıya tasvirler... Bu şiiiri dar bir yola sokmuş: "Senin teninde; duvağı tabutuna gölge upuzun bir gelin, boğazımıza dizilmiş televizyon haberleri, yaşı kadar bedeninde kurşun taşıyan bir çocuk, kuyulardan kemik sesi gelmesini bekleyen bir baba var..."⁷

Şiiirde gerilim unsuru belki de en önemlisidir. Dadır'ın şiiirinde gerilim hattı istifham sanatı sayesinde kuruluyor. Gelenekte anlatımı daha etkili kılma amacıyla kullanılan bu sanatı Dadır da kendi şiiirinde etkin bir biçimde kullanmış. Şiiirlerinde soru sorma sanatından çokça istifade etmiş ve böylece şiiirler gizem ve gerilimini korumuş: "söyle tanrı'nın silüetini anlatmaya yeter miydin?"⁸, "boynun hangi kokunun yerlisi?"⁹

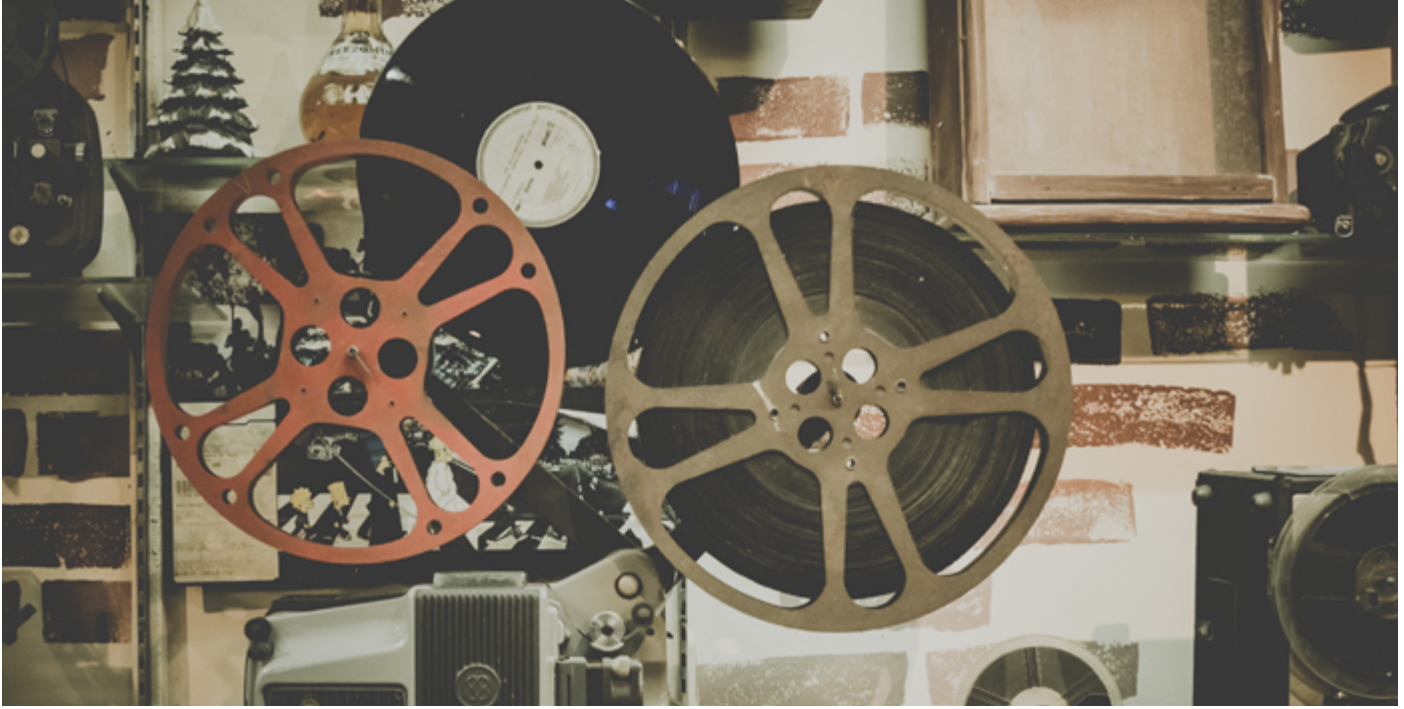
Çöl Bahçivani'ndaki şiiirler, şimdiki yaşamla değil de geçmişteki yaşamla ilgilenen, geçmişten dolayı şimdiki zamanda bir türlü huzuru bulamayan, isyankâr değil sitemkâr nitelikli, vehimli ve kırgın bir karakteri olan şiiirler. Bize yeni bir biçim sunmuyor fakat geleneğin dönüşümünü içinde barındırıyor, tarafını klasikten yana seçiyor. Bekir Dadır'ın bu ilk kitabı, imge ağırlıklı şiiiri sevenler ve gelenekten sapmamış bir üslubu özleyenler için okumaya değer bir kitap.

Çöl Bahçivani, Bekir Dadır, syf. 64, Hayal Yayınevi, 2018.

Evren'in Tarantino gerçekliği

Son kitabı “Tuhaf Şeyler Oluyor Bay Tarantino” On8 Kitap'tan yayınlanan ödüllü yazar Neslihan Önderoğlu, sorularımızı yanıtladı.

Yeni romanı “Tuhaf Şeyler Oluyor Bay Tarantino” ile okur karşısına çıkan ödüllü yazar Neslihan Önderoğlu, ismi geçen son kitabı, sinema ve gerçeklik meselesini odağına alarak, üniversiteye, sinema okumaya giden Evren'in hikâyesini anlatıyor. Bir büyük şehirden, “küçük Anadolu şehri”ne giderek sinema okumaya karar veren Evren, süregiden zamanda film karakterleri ile karşılaşacak ve kendini fantastik bir hikâyenin parçası olarak görmeye başlayacaktır. Önderoğlu, sinema üzerinden kurduğu anlatımında, yansıma mefhumunun gücüne değinirken, dilinin yalınlığı ile okuru etkisi altına alıyor. Neslihan Önderoğlu, sorularımızı cevaplıyor.

Soner Sert

Ana kahramanın, günlük hayatta gördüğü insanları film karakterlerine benzetiş süreci, aslında yaşamsal olarak hepimizin içinde olduğu bir gerçeklik, diye düşünüyorum. Sizi, Tuhaf Şeyler Oluyor Bay Tarantino kitabını yazmaya iten sebep bu gerçeklik miydi? Yoksa kitaptaki Evren gibi daha fantastik şeyler mi yaşadınız?

Filmler de gündelik hayattan ve bizim insanlık deneyimlerimizden türediğine göre bu alışılmadık bir şey değil. Hepimiz

Neslihan Önderoğlu

bizde iz bırakan filmleri ve film karakterlerini belleğimizde bir yerlere koyarız. Onlarla tanışmış ya da onların yaşadığı şeyleri yaşamış gibi hissederiz. Elbette fantastik şeyler yaşamadım. Benim bu kitabı yazmadaki temel çıkış noktam, bir sinefil olarak bende iz bırakanlara bir saygı ifadesi ve göndermeydi sadece.

Sinema okuyan bir öğrencinin gerek hayatla gerek sinemayla kurduğu ilişkinin neticesinde; aşkın, fantezinin, aksiyonun, polisiyenin, romantizmin, bilimkurgunun ve pek tabii dramın olduğu bir hikâyenin anlatılıyor oluşu, beni şu soruya yöneltti: Eserinizi, yazar olarak hangi janra yakın buluyorsunuz?

Sizin de söylediğiniz gibi aslında bunların tümü ama galiba fantastik yanı ağır basıyor. Çünkü gerçek hayatla sinema arasında bir geçişme söz konusu.

Aslında kitap, sinemanın yanında bir büyüme hikâyesi de anlatıyor. Hayal gücü gelişkin bir karakterin ilkgençliğine odaklanan eserinizde, kendine suni bir gerçeklik yaratan Evren'in yaşadıklarını okuyoruz. Sizce insan, dünyayı yeni yeni tanımlamaya, anlamlandırmaya çalıştığı bu dönemde hayal kırıklığına uğrayıp başka bir gerçekliğin peşine mi düşüyor?

Evren, o yaş gurubundaki herkes gibi, içinde yaşadığı aileden ve ortamdaki hoşnut olmayan, içe dönük, fazla sosyal olmayan bir karakter. Belki sinema ile bu kadar ilgilenmesinin, giderek onu hayatının merkezine oturtmasının en büyük nedenlerinden biri de bu. İzlediğimiz her film aslında konuk olduğumuz yeni bir hayat şekli, yeni bir hikâye ve tanıştığımız yeni karakterler değil midir? Sinema iki saatlik bir süre

zarfında bizi bambaşka coğrafyalarda yaşayan bambaşka insanların başına gelen türlü insanlık hallerine konuk eder. Evren'in sinemaya bu kadar bağlı olmasının nedenini tekdüze ve sıkıcı hayatından bir kaçış yolu olmasına bağlıyorum.

Kitabınız sinemanın birey üzerindeki etkisini, o eşsiz gücünü anlatırken, karakterlerinizin sinema ile kurdukları ve birer yansımadan ibaret olduklarını yer yer unutuşları bana Godard'ın bir sözünü anımsattı: Burjuva sinemacılar gerçeğin yansımalarına odaklanırlar, biz ise bu yansımanın gerçekliği ile ilgileniyoruz. Godard'ın sözünü edebiyata uyarladığımızda, sizce, eserinizde gerçeğin yansımalarına mı odaklanıyorsunuz, yansımanın gerçekliğe mi? Eserinizin, sınıfsal pozisyonunu nasıl tanımlıyorsunuz?

Godard'ın o sözünü biliyorum ve gerçekten çok sevdiğim bir yönetmendir. Sevdiğim bir sözü daha var; "Eğer yaşamaya hakkım olduğuna inandığım hayatı yaşayabilseydim, film ya da sanatla uğraşmazdım" diyor Godard. Yani sinemanın bir kendini ifade ve iletişim aracı olduğuna o da inanıyor. Bu demektir ki, aslında yansımanın gerçekliğine odaklanıyoruz. Benim de yapmaya çalıştığım şey buydu.

Kitapta, Evren'in sinema okumaya gittiği "küçük Anadolu şehri"nin ismini hiçbir şekilde belirtmiyor olmanızın sebebi neydi? Derdiniz, sinemanın ve edebiyatın yer yer biçimlendiği distopik atmosfere daha yakın bir anlatım kurmak mıydı, yoksa karakterin başına gelenleri, karşılaştığı enteresan kişilikleri bir şehrin insanlarına atfetmiş gibi görünmemek miydi?

Evet şehrin adını belirtmek istemedim. Aslında nedense başlangıçta benim kafamda Evren Eskişehir'e gitmişti. Fakat sonradan okurun herhangi bir yerle bağlantı kurmasını doğru bulmadım. Çünkü bunun olanlarla hiçbir ilgisi yok. Dünyanın herhangi bir yeri olabilir.

Şiddetin gülünçleştirilmesi, yarattığınız kurgu hızının seri ve sık olması, ana karakterin Tarantino'yu periyodik olarak anması, suç faktörünün sürekli oluşu, eserinizin Tarantino filmlerine bir saygı olarak da ortaya çıktığını düşündürüyor. Kitaba ismini de veren Tarantino, sizin için hangi anlama geliyor?

Tarantino en sevdiğim yönetmenlerden biri. Çünkü çok zeki ve yapmak istediği şeyi çok iyi biliyor ve bunu yapmayı da iyi beceriyor. Tarantino filmlerinde sıradanlık ve alışılmışlık

dışında sizi şaşırtan her şey vardır. Benim kitabın bir yerinde de andığım gibi, iki tür senaryo vardır diyor Tarantino. Bir, film senaryosu. İki, gerçek hayattan daha gerçek senaryo. Film senaryosunun gerçek dışı olduğunu iddia etmişti. Pulp Fiction ya da Reservoir Dogs filmlerinin gerçek hayattan daha gerçek olduğunu düşünüyordu.

Olayları anlatış biçiminiz, kullandığınız dil, eserinizin hitap ettiği kitlenin ilköğrenliğini yaşayan insanlar olarak düşündürdü bana. Anlatılan hikâye yetişkinlere de hitap etse de, gerek karakterin yaşama bakış açısı, gerek muziplikleri, gerekse dili kullanım biçiminiz, eserinizin gençlere yönelik olduğu izlenimini yarattı. Yazmaya başlamadan önce, aklınızda belirli bir yaş aralığı var mıydı? Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Ben çocuk kitapları hariç yaş kısıtlamalarına inanmayan biriyim. Yani evet, genç bir kahramanın ağzından anlatılan bir hikâye var romanda ama bunu ille de gençler okumalı anlamına gelmez ki bu... Çok küçük yaşlarda klasikleri okumuş biri olarak söylüyorum bunu. Ayrıca kendi çocuklarım da aynı yollardan geçtiler. Her yaşta okur kitlesini düşünerek yazdım ama anlatıcının yaşı nedeniyle belki gençler daha çok ilgi gösterir ve böylece sinema ile tanışıklıkları güçlenir.

Bu aralar neler yapıyorsunuz? Hazırladığınız yeni bir çalışma var mı?

Üstünde çalıştığım bir öykü dosyası var ama kısa dönemde hazır olacak gibi görünmüyor. Milliyet Sanat dergisinde her ay yazmaya başladığım bir köşem var.

Tuhaf Şeyler Oluyor Bay Tarantino, Neslihan Önderoğlu, 156 syf., On8 Kitap, 2018.

Bu ülkeden gidenler ve kalanlar anlatıyor: Gitmiş ve oradan bana cesaret dersi veriyor!

“Bu Ülkeden Gitmek” kitabında, bilhassa Gezi’den sonra umutsuzluk halinin hakim olduğu anlatılıyor ve bu ülkeden mülteci durumuna düşmeden göç edenler anlatıyor. Kalanlar ise, ‘bundan (ülkeyle kurulan ilişkiden) kurtulmak o kadar kolay değil, onunla kavga etmek paradoks. Sen osun zaten’ diyor.

Filiz Gazi

Son bir kaç yıldır laf arasında sıkça duyduğumuz şey: Türkiye’den gitmek... Ekşisözlük’te, “Türkiye’den s... olup gitmek” başlığı altında yüzlerce yorum dahi yapılmış. Misal biri, “Türkiye’ye döner misin deyince aklıma ilk gelen şey Mecidiyeköy’de metrobüse binmek oluyor, o yüzden dönmem herhalde” demiş.

Gezi, ülkenin gidişatının için değişmesi için yapılabilecek son girişimdi ve evet bir ihtimaldi. Hezimetle sonuçlanması artık yeni bir devrin başlayacağını işaretledi ve böylece çoğusu için kaybetmeyi kabullenme Gezi’yle başladı.

Gözde Kazaz ve H. İlksen Mavituna’nın, “Bu Ülkeden Gitmek” kitabında, KONDA Genel Müdürü Bekir Ağırır

2007'den beri bu durumun ağır ağır fark edildiğini şöyle anlatmış: “Bu ülkenin seküler hayat tarzına sahip, daha Batıcı ya da rasyonel akla güvenen kesimleri ilk defa azınlık olduklarını fark ettiler. O sayısal veri, hiç bir zaman yeniden iktidar olamayacağız, hayatı tanzim edemeyeceğiz, hayatı domine eden unsurlar olamayacağız kaygısını besliyor. Asıl kopuş da sanırım bu noktada oluyor.”

‘BİR KAMYON DOLUSU ADAM, KİME SALDIRIR BELLİ DEĞİL’

Gezi'deki kaybetme, sükunetle sonuçlanmadı. Öyle basit değil, 7 Haziran seçimleri iptal edildi. Ülkenin dört bir yanında -faillerini ayırmadan- patlamalar oldu. Diyarbakır'da HDP mitingi sırasında patlayan bomba, Suruç'ta, Ankarada, Sultanahmet'te, İstiklal Caddesi'nde, Bursa'da, Gaziantep'te, Atatürk Havalimanı dış hatlar terminalinde, Elazığ'da, Mardin'de, Cizre'de, Hatay'da Yenibosna'da, Beşiktaş'ta... Yüzlerce insan hayatını kaybetti. Uzunlarını kaybeden, katliamdan kurtulan fakat ruh sağlığı bozulan insanlar halen hayatla cebelleşiyorlar. Yakınlarını kaybedenlerin yaşadığı travma ise ömürleri boyunca onlarla.

15 Temmuz darbe girişiminde sokağa dökülen insanlar ülkenin yarısını korkutacak cinstendi. Köprüde vahşice öldürülen askerler, şiddet tekeline kullanan yığınların korkunç şeyler yapabileceğini de gösterdi. Piyasa araştırma şirketinde çalışan Halit şöyle dile getirmiş bu korkuyu:

“Ne olacak?’ dedim. Sonra iş tersine dönüp de kamyon binmiş insanlar bizim sokaktan bağıra bağıra geçmeye başlayınca ben aşırı korktum. Bayağı. Evi taşlasalar ne olacak? Bir kamyon dolusu adam, kime saldırır belli değil. Bizim tarihimiz de bunlarla dolu ya. O noktada, ‘Durulmaz burada,’ diye düşündüm.”

Sonrası OHAL. KHK'larla yüzlerce insan bir gecede işsiz bırakıldı. Yüzlerce akademisyen üniversitelerden ihraç edildi. Özetle, bir ülke bir kaç yılda çok şey yaşadı.

‘İSTEĞE BAĞLI OLUP OLMADIĞI DA MEÇHUL GÖÇ’

“Bu ülkeden gitmek mi kalmak mı?” sorusunun yanıtını herkes farklı verdi. Öte yandan bu soru; ekonomik durumu, haritadan bir yer seçmeye uygun olmayan kesim için zaten akla bile gelmedi.

1960'larda Avrupa'ya yapılan işçi göçleri ya da 12 Eylül son-

**‘...Bir kamyon dolusu adam, kime saldırır belli değil. Bizim tarihimiz de bunlarla dolu ya. O noktada, ‘Durulmaz burada,’ diye düşündüm.”
Sonrası OHAL. KHK'larla yüzlerce insan bir gecede işsiz bırakıldı. ’**

'Gezi'den önce herhangi politik fikre, örgüte, partiye angaje olmayan insanların, Gezi'den sonra düştükleri bunalım, umutsuzluk hali kimisi için "beyazlıkla" ilgili bir durumdu. Memleketin doğusu için ise devletin uyguladığı şiddetle tanışık olma hali uzun yıllara dayanıyordu. Yoksulun ise her daim bir B planı olmak zorundaydı. Romantik bir saikle yazmıyorum fakat hakikaten fakirlik bir yaşama sanatı.'

rası siyasilerin göçüne benzer nitelikte yaşanan bir göç değil son yıllardaki göç dalgası. Salt geçim derdi ya da savaştan kaçan, sığınmak için sınırlara dayanan Suriyeliler gibi de değil. Öyle bir noktaya gelindi ki, artık bu ülkeye ait olma duygusu kaybedildi. Bu çok başka bir şey.

Gözde Kazaz ve H. İlksen Mavituna, "Bu Ülkeden Gitmek" adlı kitapları için gidenlerle ve kalmayı tercih edenlerle konuşmuşlar. Bu göç hareketliliğini "zorunlu göç" olarak nitelendirmek mümkün değil demişler. "Fakat mevcut politik ve ekonomik koşullar göz önüne alındığında, 'isteğe bağlı' olup olmadığı da meçhul" diye eklemişler. "Sosyal, beşeri, mali sermayesi yeterli olanlar 'mülteci durumuna düşmeden' göç etmişler." Fatih Erikli ve Hana Kamer'in hazırladığı "Büyük Göç" isimli veri tabanına göre, mesleklere göre en çok bilişim sektörü göç verirken, bunu mühendislik ve akademi takip ediyormuş.

Gidenler çeşitli nedenler sıralamışlar. Kazaz ve Mavituna şöyle özetlemiş:

"Görüşmeciler; kendilerini her daim tehlike altında hissetmelerine yol açan ve şok, dehşet, acz, savunmasızlık, çaresizlik gibi duygularla iyiden iyiye terbiye edilen, bir tür 'can pazarı' gibi yaşanan gündelik hayatı gitgide çekilmez kılan pek çok neden sıralıyorlar. Tacizin, mobbingin, nezaket kurallarının ihlalinin sokaktan işyerine, trafikten okula dek hemen her yerde neredeyse bir norm haline gelişi ve bu durum karşısında 'idare etme kültürü'nün zamanla başat mevzi olarak belirişi, çoğu görüşmecinin anlatısına yansıyan bir durum." İdare etmekten başka çözüm yolu yok. Bu da biliniyor.

'POLİTİK DEPRESYON'

Göç eden Feride, "Türkiye, yapmak istediği işi yapabilen insanların ülkesi değil. Herkes önüne gelen ne iş varsa onu yapıyor. İş az, insan çok. Bu durumda insanlar mutsuz, istemedikleri işleri yapıyorlar. Mesele ben onlardan biriydim. Öğretmen oldum, süper mutsuz bir şekilde 11 yıl çalıştım" diyor. Birbirimizde gördüğümüz buram buram mutsuzluk en çok da bu sebepten. Çok azımız sevdiği bir işi yapıyor.

Gezi'den önce herhangi politik fikre, örgüte, partiye angaje olmayan insanların, Gezi'den sonra düştükleri bunalım, umutsuzluk hali kimisi için "beyazlıkla" ilgili bir durumdu. Memleketin doğusu için ise devletin uyguladığı şiddetle tanışık olma hali uzun yıllara dayanıyordu. Yoksulun ise her daim bir B planı olmak zorundaydı. Romantik bir saikle yazmıyorum fakat hakikaten fakirlik bir yaşama sanatı. İyi

eğitimli, nispeten ekonomik durumu toplumun geri kalanına göre şanslı olan kesim için ise bir B planına gerek yoktu. Ta ki ülke buralara gelene kadar...

Kitabın görüşmecilerinden Bennur, bu haleti ruhiyeyi “politik depresyon” olarak tanımlamış ve şöyle açıklamış: “Gezi birçok hareketi yardı ve Gezi’den sonraki yapamama-edememe hali, Gezi’den önceki yapamama-edememe halinden daha ağır bir külfet olmaya başladı.”

Kitaptan devamla: “New World Wealth tarafından yayınlanan “Küresel Servet Göçü 2018” başlıklı rapora göre, Çin ve Hindistan’dan sonra milyonerleri en çok dışarı giden ülke Türkiye. Göç dalgası artık ‘orta sınıf/ beyaz yakalı’ şablonunu da zorluyor: Sosyoekonomik olarak avantajlı diyebileceğimiz grubun yanında gazeteciler, akademisyenler, sanatçılar ve kendilerini prekarya konumunda hisseden çeşitli mesleklerden zihin emekçileri de buradan gitmeye başladı.”

‘TÜRKİYE’DEKİ DEĞER YARGILARIMI TRANSFER ETMEM İMKANSIZDI’

Kitapta anlatılanlardan anladığımız, öyle muazzam bir hayat çıkmamış göç edilen yerlerden. Alışılmış kültürel kodlar, hiç farkında olmadan sahiplenilen yargılar ve iyi ya da kötü her bireyin varoluşunun toplumda bir ederinin olması... Bunların hepsi hayatın içinde hiç farkında olmadan yaşadığımız detaylar. Zorunlu askerlikten kaçmak üzere Kanada’ya yerleşen Türkiyeli bir Yahudi olan Arel anlatmış:

“Burada (Kanada’da) ekonomik olarak sınıf düştüm, sosyal olarak zaten göçmen oldum, bütün kültürel ve sair bağlarımın kopmuş oldum. Birdenbire kültür ve dille ilgili yetini yitirmiş oluyorsun ve pazarda sattığın mal buysa eğer, birdenbire pazarda boş sandıkla kalıyorsun. Bunun bu kadar net olduğunu anlayamamıştım ben. Bütün bu yetenekler bir şekilde başka bir tarafa transfer edilebilir, başka türlü kullanılabilir diye düşünüyordum. Şimdi baktığımda bu düşünce biraz toy görünüyor bana, ama o zamanki perspektifimle öyleydi hikaye. Fakat öyle işlemedi. Bir süre sonra da Türkiye’deki kimliğimi, değer yargılarımı ve bununla ilgili getirdiğim bütün paketi buraya transfer etmemin imkansız olduğunu anlamıştım. Onu anladıktan sonra tarih de seni şekillendirmeye başlıyor zaten.”

Ayrımcılığın tezahürleri bir iki çeşit değil. Günde defalarca, nerelisiniz sorusuna maruz kalmak da can sıkıcı olabilir. Öbür taraftan yediden yetmişe alıştığımız daha ilk dakikasında bir sohbe tutulma hali de var. Arel tam burdan anlatmış:

“Günlük sohbet dediğimiz, burada aslında arkadaşlığın temeli olan ‘small talk’ dedikleri hikayenin çok dışında kalan bir kültürden geliyoruz. Bana buradaki insan ilişkileri bir miktar daha sığ ve ‘Nasılsın, hava da çok güzel değil mi?’ gibi muhabbetlerin temel olduğu, ama bu muhabbetlerin genelde çok da derinleşmediği, derinleşeceği noktada karşı tarafın genelde ürküp ‘Niye böyle şeyleri konuşuyoruz yahu’ diye garip duygusal bozukluklara girdiği bir yapıya sahip gibi gelmişti, hala da öyle geliyor.”

Gitmek zorunda hisseden kişilerin önemli bir kısmı karar aşamasında katalizör işlevi gören çocuk sahibi olanlar. Kalanların, gitme kararında anladığı da bir tek onlar.

‘GİTMİŞ VE ORADAN BANA CESARET DERSİ VERİYOR, HAYAT ÖYLE DEĞİL’

Ait olmanın o tuhaf çıkmazını, gurbetçi bir ailenin çocuğu olarak lise yıllarında Almanya’dan Türkiye’ye gelen Zümrüt anlatmış: “Bir sosyalliğe, bir ruh haline, tanımadan tanışmadan anlaşmaya, çalışmaya, bir ruh halini paylaşmaya, sana getirdiği şeylere olan aidiyetindir söz konusu olan. Bundan (ülkeyle kurulan ilişkiden) kurtulmak o kadar kolay değil. Onunla kavga etmek de paradoks. Sen osun zaten.”

Kalanlardan Yılmaz enteresan bir yerden bakmış “kalmaya”: “Burada, İstanbul’da kendini dünyanın merkezinde hissediyorsun. Ortadoğu’nun diğer yerlerinde de böyle: Mısır’da da, Tunus’ta da dünyanın merkezinde hissediyorsun; gerçekten dünya tarihi senin kolektif ve bireysel çabanla şekilleniyormuş gibi. Burada Dünya Tarihi yazılıyor. Neo-liberal dünya ise donmuş, hiçbir şey olmuyor!”

Ülke herkes açısından seyirlik. Gidenler hala geride neler olduğunu takip ediyor. Niye etmesin? Kalanlar da gidenlerin, seyir halindeyken ne dediğine dikkat kesiliyor. Bekir Ağırdir bu durumu yorumluyor: “...Herkes kendi hayatı üzerinden bakıyor meseleye ve her insanın bilmediğimiz bin tane derdi var. Ezberden kabadayılık, insanları korkuyla suçlamak doğru değil. Ama yurtdışına gidenlerin de burada kalanları aynı biçimde korkak ve cesur diye yaftalamaları doğru değil. Gitmiş ve oradan bana cesaret dersi veriyor. Hayat öyle değil.”

Bu Ülkeden Gitmek, film adı gibi. Misal detayların insanı Farhadi’nin bir filmi. Bir yere ait olmak demek, tüm detaylarla oraya göre şekillenmek de demek. “Bu Ülkeden Gitmek” bu dönemi anlatması açısından okunması lazım gelen bir kitap. Gözde ve İlksen’in emeklerine sağlık.

Bu Ülkeden Gitmek, Gözde Kazaz, H. İlksen Mavituna, 136 syf., Metropolis

Edebiyatta ‘deliliğin’ nasıl anlatıldığı incelenecek

“Edebiyat ve Delilik” atölyesi 8 Kasım’da başlıyor. Tuğçe Isıyel ve Ahmet Ergenç yürütecek.

Eleştirmen Ahmet Ergenç ve Klinik Psikolog / Psikoterapist Tuğçe Isıyel’in yürütücülüğünü üstlendiği “Edebiyat ve Delilik” atölyesi 8 Kasım’da başlıyor. Tezer Özlü, Oğuz Atay, Yusuf Atılgan ve Sevim Burak’ın metinlerinde “deliliğin” nasıl anlatıldığını inceleyecek olan atölye dört hafta sürecek. Edebiyattaki “deli” karakterler genellikle en radikal jestleri sergiler ve bir kırılma anına, başka türlü bir gerçekliğe işaret ederler. Bu atölye hem “deli” addedilen karakterlerin gösterdiği “başka türlü” dünyanın psikolojik, politik, felsefi ve kültürel içeriğine yakından bakacak, hem de bu dünyanın edebiyatın diline nasıl tercüme edildiğini inceleyecek. Edebiyatta deliliği ele almanın temelde iki yolu var: delilerden bahseden edebiyat ve edebiyatın kendi deliliği. Bir yanda “delilerin hikayesi,” bir yanda “dilin deliliği.”

Bu iki kutbu örneklemek için Oğuz Atay, Tezer Özlü, Sevim Burak ve Yusuf Atılgan’ın metinleri yakından incelenecek. Deliliğin farklı tanımları ve politik-kültürel-felsefi-psikanalitik anlamları için de Nietzsche, Freud, Foucault, Lacan, Derrida ve Deleuze gibi düşünürlerin metinleri ele alınacak. Bilgi ve kayıt için “edebiyatvedelilik@gmail.com” adresinden bilgi alabilirsiniz.

Saat 19.00 ile 21.00 arasında gerçekleşecek olan atölyeye, Kadıköy Akademi Kitabevi ev sahipliği yapacak.

Sonunda katılımcılardan eleştirel bir metin yazmaları istenecek ve seçilen metinlerin bir dergide dosya olarak yayınlanacağı atölyenin programı şöyle:

1. Hafta: Tezer Özlü ve Kaçış Çizgileri
2. Hafta: Oğuz Atay ve Manik Anlatı
3. Hafta: Yusuf Atılgan ve Deliliğin Yeraltı Anlatısı
4. Hafta: Sevim Burak ve Dilin Deliliği

Akademisyenler anlatıyor: İmza ve Ötesi

Gazeteci Nurettin Öztatar, 'Barış Bildirisi' imzacısı akademisyenlerin ihraç sürecinde ve sonrasında yaşadıklarını 'İmza ve Ötesi' kitabında bir araya getirdi. İhraçların ardından akademinin durumunu da gözler önüne seren kitap, ihraç edilen 18 Mülkiyeli akademisyene yöneltilen sorular ve yanıtlarıyla başlıyor.

Serkan Alan

“Bu Suça Ortak Olmayacağız” başlıklı “Barış Bildirisi” imzacısı bilim insanları ihraç edildikleri süreçte yaşadıklarını, bildiriye niçin imzaladıklarını ve ihraçların ardından akademinin durumuna ilişkin düşüncelerini gazeteci Nurettin Öztatar’a anlattı.

Öztatar’ın 13 sorusunu 18 akademisyenin tek tek yanıtladığı ‘İmza ve Ötesi’ adlı kitap, Ütopya Yayınevi aracılığıyla okurlarla buluştu.

Söyleşilerin yanı sıra KHK ile ihraç edilen akademisyenlerin çeşitli mecralarda kaleme aldıkları yazıların bazıları da İmza ve Ötesi’nde derlendi. Kitabın kapağında ise ihraçlara karşı protestoların olduğu dönemde polislerin akademisyenlerin cübbelerine basarak Cebeci Kampüsü’ne girdiği anı ölümsüzleştiren tecrübeli fotomuhabir Ümit Bektaş’ın fotoğrafı yer alıyor.

MÜLKİYE'DEN İHRAÇ EDİLEN 18 AKADEMİSYEN İMZA VE ÖTESİ'NDE

Barış Bildirisi'ni imzalayan tüm akademisyenlerle bir çalışma hazırlamayı planlayan Öztatar kitabın gelişim aşamasında bunu Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi yani Mülkiyeli akademisyenlerle sınırlı tutmaya karar verdi. Mülkiyeden mezun olan ve farklı üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin de yer aldığı, 40'tan fazla öğretim üyesinin ihraç edildiği Mülkiye'de yaşanan değişimi de gözler önüne seren kitaba şu isimler katkı sundu:

Elçin Aktoprak, Özlem Albayrak, Faruk Alpkaya, Aykut Çoban, Yücel Demirer, Dinçer Demirkent, Benan Eres, Ertan Ersoy, Banu Beliz Güçbilmez, Ahmet Haşim Köse, Murat Sevinç, Mustafa Şener, Yasemin Özgün, Ece Özatan, Aynur Özügurlu, Ayşen Uysal, Barış Ünlü, Zafer Yılmaz.

BORATAV, ORAN, TİMUR VE EROĞUL DA KİTABA KATKI SUNDU

İhraç edilen Barış Bildirisi imzacısı akademisyenlerin yanı sıra akademiye katkılarıyla damga vurmuş Korkut Boratav, Baskın Oran ve Taner Timur ile 2016 yılında SBF Dergisi'nde gerçekleştirilen "Türkiye'de Bilimsel Özgürlük ve Üniversite" başlıklı söyleşiler de kitapta yer aldı. Öte yandan Cem Eroğul'un Birgün Gazetesi'nde yayımlanan "Üniversite, Aydınlanmış Birey, Kör Kalabalık" yazısı da kitap aracılığıyla yeniden okurlarla buluştu.

ÖZTATAR: UMARIM TÜRKİYE'DE YAŞANANLARIN ANLAŞILMASINA KATKI SUNAR

Nurettin Öztatar, çalışmasına dair şunları söyledi, "11 Ocak 2016'da açıklanan 'Bu Suça Ortak Olmayacağız' başlıklı bildiri ve sonrasında yaşananların, Türkiye'nin hem akademi hem de siyasi tarihi açısından gelecekte bir milat olarak değerlendirileceğini düşünüyorum. İmza metninin açıklanmasının ardından başlayan saldırılar üzerine gelişmeleri kitaplaştırma ihtiyacı duydum. Kitapta Ankara, İzmir, İstanbul, Mersin, Eskişehir ve Kocaeli'de, üniversitelerden atılan Mülkiyeli bilim insanlarının ilk anda süreci hem bireysel hem siyasi anlamlarıyla nasıl değerlendirdiklerini ortaya çıkarmaya çalıştım. Umuyorum kitap, üç yıldır Türkiye'de yaşananların anlaşılmasına katkı sunar."

Akademisyenlerle söyleşilerle başlayan kitabın ilk sorusu, "11 Ocak 2016'da Barış için Akademisyenler tarafından kamuoyuna açıklanan Bu Suça Ortak Olmayacağız başlıklı bildiriye niçin imzaladınız?" oldu. İmzacıları hedef alan organize suç örgütü yöneticisi Sedat Peker'in "kanlarında

duş alacağım” gibi tehditlerinin ardından akademisyenlerin ne hissettikleri, imza dolaşıma girdiğinde imzalayan sayısı bin 128 iken sonraki süreçte 2 bin 212’ye çıkmasının etkisinin olup olmadığı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın sözlerinin ardından başlatılan soruşturmanın ve tutuklamaların akademiye bakışlarını nasıl etkilediği de Öztatar’ın akademisyenlere yönelttiği sorular arasında yer aldı.

‘DAYANIŞMA ÇOK ETKİLİ OLDU’

“Soruşturma, dava, üniversiteden ihraç hatta cezaevi gibi tehditlerle karşılaştınız. Bu tehditlerin neredeyse tamamı gerçekleşti. Bu durum çevrenizde, ailenizde nasıl bir etki yarattı? İmzanızı çekmeyi düşündünüz mü? Duygu dünyanızı nasıl etkiledi?” sorusuna Aynur Özüğürlü, “İmzamı çekmeyi hiç düşünmedim” yanıtını verdi. Aileler açısından daha zor bir süreç olduğunu ifade eden Özlem Albayrak ise “Hep gerçekçi olmaya çalıştım kendi adıma ama aramızdaki dayanışma ve dışarıdan, demokratik çevrelerden verilen destek de çok etkili oldu” dedi. Zafer Yılmaz ise “Kuşkusuz işini kaybedecek olma düşüncesi ve sonrasında da kaybetmek beni sarstı. Ama imzamı çekmeyi bir an bile düşünmedim” sözleriyle soruyu yanıtladı. Yasemin Özgün ise Öztatar’ın bu sorusuna, “Kendi adıma yaşlı annemin olan bitenden çok fazla etkilenmesinden çok endişe duydum. Haberleri izleyen,/ gündemi takip eden biridir annem. Her haber izlediğinde tansiyonu yükseliyor, sabaha kadar uyumuyordu. İmzamı çekmem gerektiğini söyleyen yakınlarım oldu, çatışmalar yaşadım. İmzamı çekmeyi hiç düşünmedim” dedi.

‘BU LİSTEDE OLMASAYDIM NE HİSSEDERDİM?’

“Akademiden atılabileceğinizi öngörüyor muydunuz? Adınızı KHK ile ihraç edilenler listesinde gördüğünüzde ya da haber aldığınızda neler hissettiniz? Listelere kendiniz de baktınız mı?” sorularının da yöneltildiği akademisyenlerden Murat Sevinç, “Adımı KHK’de görünce, arkadaşlarımın adını gördüğümdeki kadar kötü hissetmedim kesinlikle. Yanınızdaki insana yapılan alçaklık daha yaralayıcı...” yanıtını verdi. Ahmet Haşım Köse ise ihracını daha öncesinden öğrendiğini belirterek, “Devlet ü Âlâ’nın bazı görevlileri istenmeyen kanallardan haber gönderdiler. Emekli olayım diye...” dedi. Dinçer Demirent ise Resmi Gazete’ye arkadaşlarının haber vermesi üzerine baktığını ifade ederek, “Hocalarımı, arkadaşlarımı orada görünce ilk düşündüğüm bu listede olmasaydım ne hissedirdim sorusu oldu” açıklamasını yaptı.

Kitabın son bölümünde ise ihraçlara yönelik kararlar ile açıklamalar yer alıyor.

İmza ve Ötesi, Haz. Nurettin Öztatar, syf. 304, Ütopya Yayıncılık, Ekim 2018.

ETKİNLİK

MOR VE ÖTESİ

25 Ekim 2018

Saat: 20:00

IF Performance Hall
Beşiktaş,
Beşiktaş**VEGA**

26 Ekim 2018

Saat: 22:00

6:45 KK,
Çanakkale**BABA ZULA**

26 Ekim 2018

Saat: 22:30

Kadıköy Sahne,
İstanbul**GRUP ABDAL**

27 Ekim 2018

Saat: 21: 30

Nefes Bar,
Ankara

ETKİNLİK

PILLI BEBEK

09 Kasım 2018

Saat: 22:00

6:45 KK,

Ankara

TAMINO

10 Kasım 2018

Saat: 20:30

Zorlu PSM,

İstanbul

ORPHANED LAND

18 Kasım 2018

Saat: 21:30

IF Performance Hall

Beşiktaş,

İstanbul

ORANGE BLOSSOM

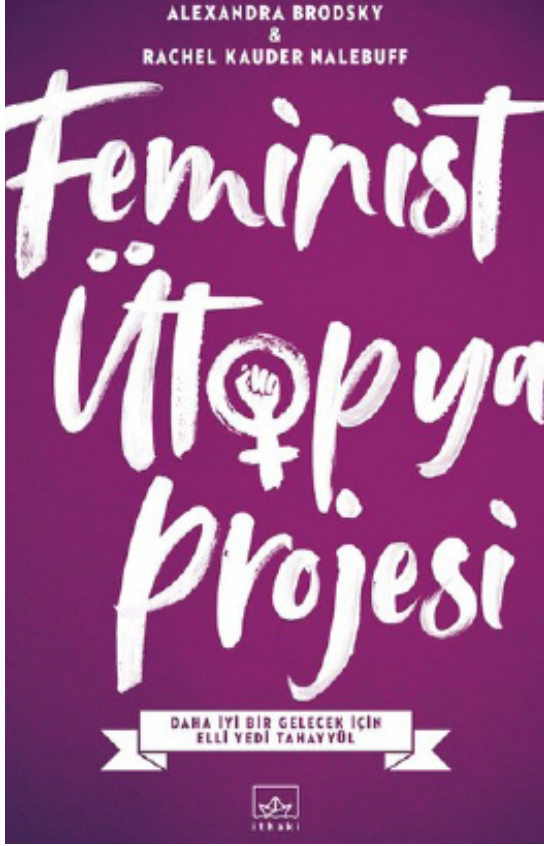
30 Kasım 2018

Saat: 22: 30

Dorock XL Beşiktaş,

İstanbul

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Feminist Ütopya Projesi

Yazar: Alexandra Brodsky , Rachel Kauder Nalebuff

Çevirmen: Gül Varlı

Yayınevi: İthaki Yayınları

Baskı Sayısı : 1. Basım

Sayfa Sayısı : 360

Unutma Beni Çiçeği

Yazar: Isabel Wolff

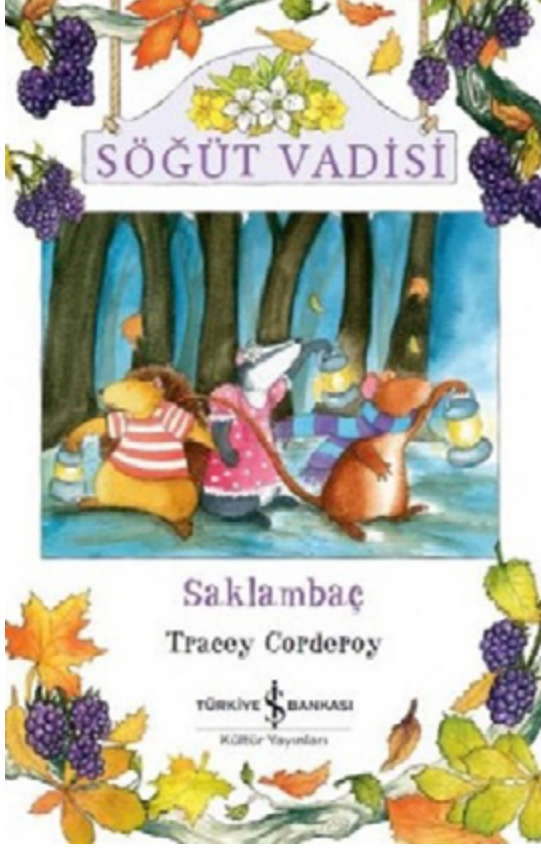
Çevirmen: Tuna Pase

Yayınevi: Artemis Yayınları

Baskı Sayısı: 1. Basım

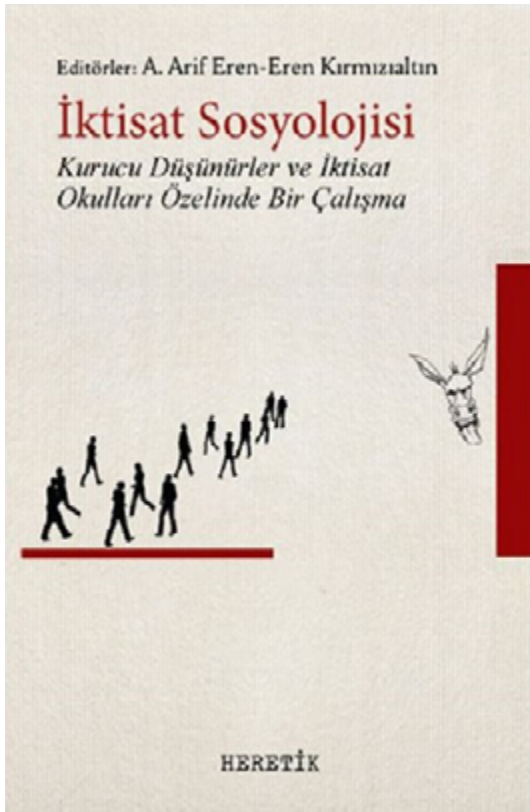
Sayfa Sayısı: 375

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Söğüt Vadisi Saklambaç

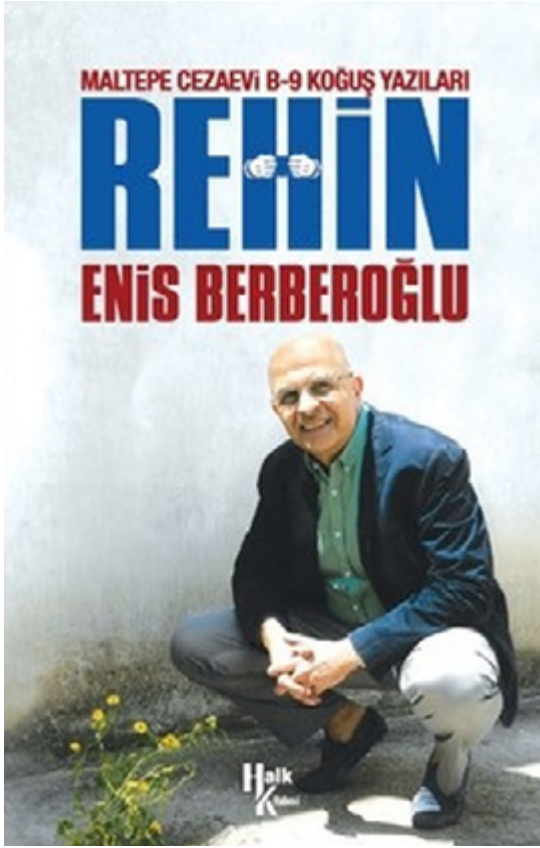
Yazar: Tracey Corderoy
Çevirmen: Fügen Yavuz
Yayınevi: İş Bankası Kültür Yayınları
Baskı Sayısı: 1. Basım
Sayfa Sayısı : 112

İktisat Sosyolojisi

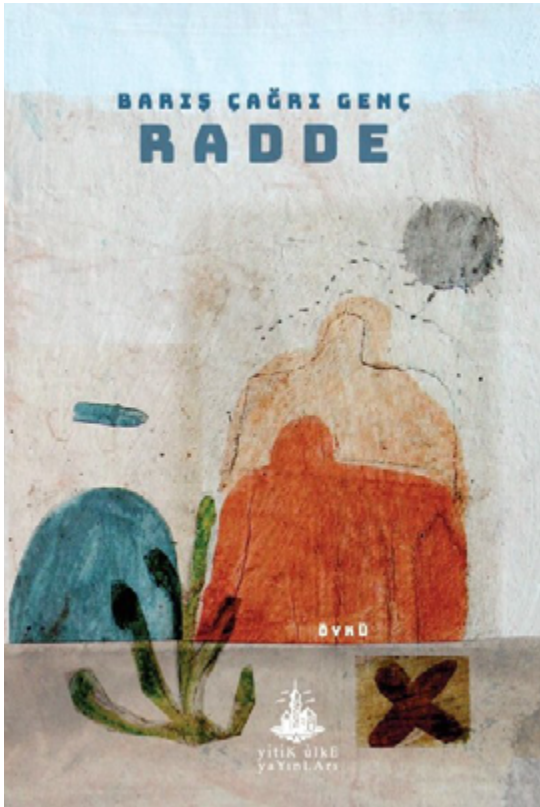
Editörler: A. Arif Eren-Eren Kırmızıaltın
Yayınevi : Heretik Yayıncılık
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 419

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Rehin-Maltepe Cezaevi B-9 Koguş Yazıları

Yazar: **Enis Berberoğlu**
 Yayınevi : **Halk Kitabevi**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **272**

Radde

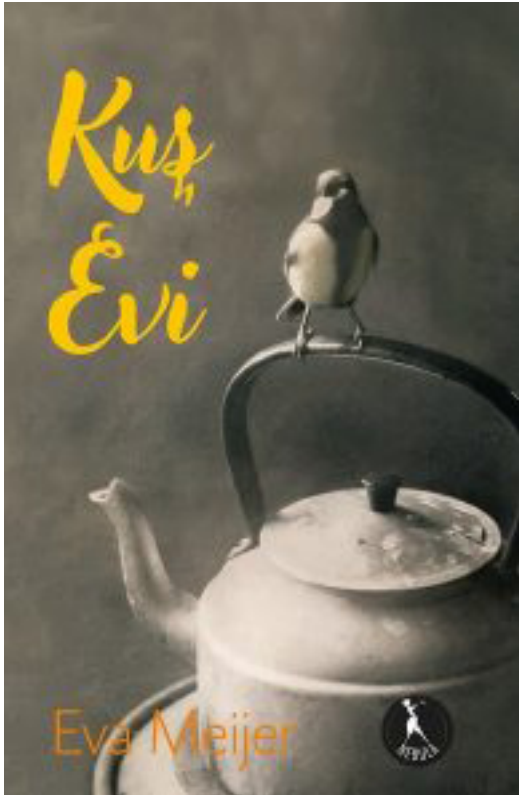
Yazar: **Barış Çağrı Genç**
 Yayınevi: **Yitik Ülke Yayınları**
 Baskı Sayısı: **1. Basım**
 Sayfa Sayısı: **88**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Havva'nın Cezası

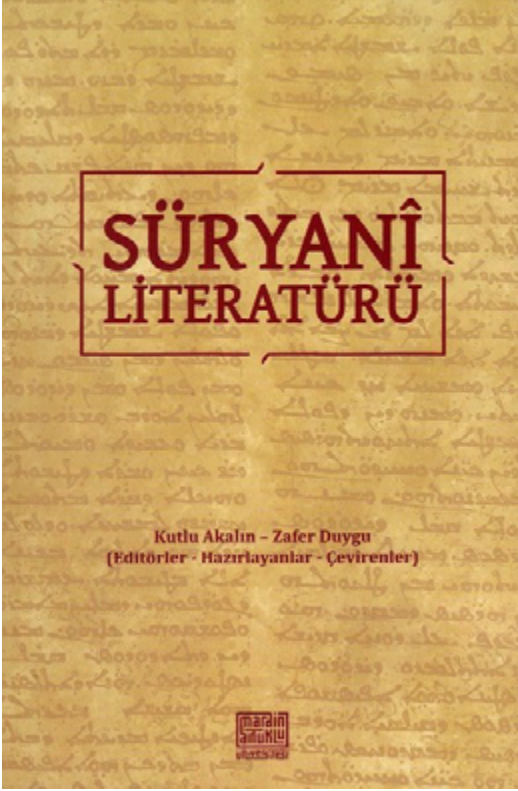
Yazar: **Nermin Bezmen**
Yayınevi: **Doğan Kitap**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **216**

Kuş Evi

Yazar: **Eva Meijer**
Çevirmen: **Gül Özlen**
Yayınevi: **Nebula Yayınları**
Baskı Sayısı **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **248**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Süryani Literatürü

Editör-Çevirmen: **Kutlu Akalın, Zafer Duygu**
 Yayınevi: **Mardin Artuklu Üniv. Yayınları**
 Baskı Sayısı: **1. Basım**
 Sayfa Sayısı: **214**

Tofaş'ın 50 Yıllık Yolculuğu

Araştırma ve Metin: **Arzu Karamani Pekin**
 Yayınevi: **Yapı Kredi Yayınları**
 Baskı Sayısı: **1. Basım**
 Sayfa Sayısı: **448**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Metal Hayatlar

Yazar: **Berna Durmaz**
Yayınevi : **İletişim Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **91**

Deniz Duası

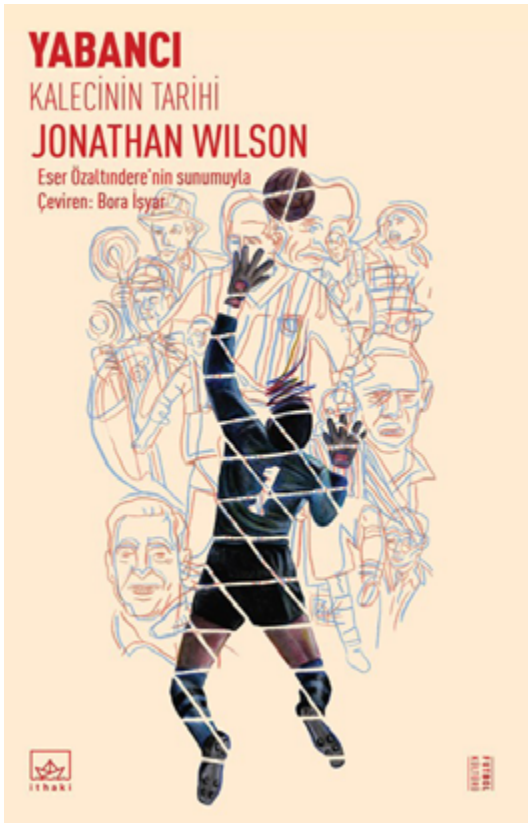
Yazar: **Khaled Hosseini**
Çevirmen: **Cem Alban**
Yayınevi : **Everest Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **48**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Sınırsız

Yazar: **Gündüz Vassaf**
 Yayınevi : **İletişim Yayınları**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **255**

Yabancı: Kalecinin Tarihi

Yazar: **Jonathan Wilson**
 Çevirmen: **Bora Ali İşyar**
 Yayınevi : **İthaki Yayınları**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **412**

ÇOK SATAN KİTAPLAR

EDEBİYAT

1. Fahrenheit 451

Ray Bradbury, İthaki

2. Olağanüstü Bir Gece

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

3. Şeker Portakalı

Jose Mauro De Vasconcelos, Can Yayınları

4. Hayvan Çiftliği

George Orwell, Can Yayınları

5. Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

6. Simyacı

Paulo Coelho, Can Yayınları

7. Satranç

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

8. Kürk Mantolu Madonna

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

9. Fareler ve İnsanlar

John Steinbeck, Sel Yayıncılık

10. 1984

George Orwell, Can Yayınları

11. Körlük

Jose Saramago, Kırmızı Kedi

12. Kuyucaklı Yusuf

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

13. Bir Çöküşün Öyküsü

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

14. Ay Işığı Sokağı

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

15. İçimizdeki Şeytan

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

ÇOK SATAN KİTAPLAR

EDEBİYAT DIŞI

1. Mustafa Kemal

Yılmaz Özdil, Kırmızı Kedi

2. Momo

Michael Ende, Pegasus Yayınları

3. IKIGAI - Japonların Uzun ve Mutlu Yaşam Sırrı

Hector Garcia, Francesc Miralles, İndigo Kitap

4. Gazi Mustafa Kemal Atatürk

İlber Ortaylı, Kronik Kitap

5. Bağırmayan Anneler

Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap

6. 21. Yüzyıl İçin 21 Ders

Yuval Noah Harari, Kolektif Kitap

7. Ustalık Gerektiren Kafaya Takmama Sanatı

Mark Manson, Butik Yayıncılık

8. Hayvanlardan Tanrılara Sapiens

Yuval Noah Harari, Kolektif Kitap

9. Seninle Başlamadı - Kalıtsal Aile Travmaları

Mark Wolynn, Solo Unitas

10. El Vedud

Tuğçe Işınsu, Feniks Kitap

11. Eğitim: Bir Kitle İmha Silahı

John Taylor Gatto, Edam

12. Saklı Seçilmişler

Soner Yalçın, Kırmızı Kedi Yayınevi

13. Değişim Sürecinde Türkiye

Mahfi Eğilmez, Remzi Kitabevi

14. Sır Versem Saklarmısın

T. Gündüz, P. Çift, Yeditepe Yayınları

15. Zamanın Kısa Tarihi

Stephen Hawking, Alfa Yayıncılık

gazete duvaR. 'dan oku

4.

Düşleri yiyen bir sirk: Dünya

8.

Herkesin uzak olduğu ülke!

13.

Aslı Perker: Biz yas tutmayı bilmiyoruz

22.

Okunurken bir değer, satılırken bir nesne: Kitap

30.

Yeni Çıkanlar

36.

Çöl Bahçivanı'ndaki huzursuzluk

40.

Evren'in Tarantino gerçekliği

44.

Bu ülkeden gidenler ve kalanlar anlatıyor: Gitmiş ve oradan bana cesaret dersi veriyor!

49

Edebiyatta 'deliliğin' nasıl anlatıldığı incelenecek

